



bservant 22

Jaargang 16, 8 februari 1996

Informatie- en opinieblad van de Rijksuniversiteit Limburg • Redactieadres: Postbus 616, 6200 MD Maastricht • tel. 043-3883174

Inhoud

pagina 3

De toekomst voor academici begint er steeds rooskleuriger uit te zien

pagina 4

De Mosasaurus in bruikleen

pagina 7

Het Zwitserleven-gevoel van de vitale zestigplusser

pagina 8-9

De faculteit gezondheidswetenschappen viert feest en deelt daarom een prijsje uit

pagina 14

Lief en leed

pagina 16

Alles over seks in Nederland



Drie nieuwe afstudeervarianten voorgesteld

Gezondheidswetenschappen wil nieuw thema Arbeid en Gezondheid

Binnen de Faculteit der Gezondheidswetenschappen, die haar vijftiende verjaardag viert, bestaan plannen om een nieuwe onderwijsstroom rond het thema 'Arbeid en Gezondheid' op te zetten. De uitbreiding zou zo spoedig mogelijk moeten leiden tot drie nieuwe afstudeervarianten: Arbeidshygiëne, Arbeid- en Organisatiekunde en Arbeidsrehabilitatie.

De plannen staan beschreven in een concept-nota die op verzoek van het faculteitsbestuur is geschreven door prof. Frans Nijhuis (Medische Psychologie) en dr. Paul Borm (Gezondheidsrisico-analyse en Toxicologie). Zij bevestigen dat de nieuwe stroom goed aansluit bij de drie bestaande stromen (de biologische, de maatschappelijke en de gedragswetenschappelijke). Op diverse manieren besteden die in hun onderzoek en post-initieel onderwijs al aandacht aan de relatie tussen arbeid en gezondheid. De auteurs verwijzen bovendien naar de recente politieke ontwikkelingen rond de Ziektewet, de WAO en de Arbo-

wetgeving. Die tonen volgens hen aan dat de behoefte aan kennis over de relatie tussen arbeid en gezondheid sterk groeiende is.

De nota is vorige week aangeboden aan het faculteitsbestuur, dat er een eerste oriënterende bespreking aan heeft gewijd. Volgende maand zal ook de faculteitsraad om zijn mening worden gevraagd. Volgens een van de opstellers, Frans Nijhuis, is het zaak dat de beslissing over de nieuwe afstudeervarianten zo snel mogelijk valt, zodat nog vóór de aanvang van het komend studiejaar studenten voor de nieuwe afstudeervarianten kunnen worden geworven: „Ik heb al van diverse collega's van andere universiteiten gehoord dat we beter zo snel mogelijk kunnen beginnen, anders komen zij ermee." Organisatorisch zal dat geen probleem zijn, meent Nijhuis: „Onze eerstejaars volgen een gemeenschappelijke propaedeutische. We hebben dus tot september 1997 de tijd om het doctoraalprogramma voor te bereiden."

Een arbeidsmarktstudie is niet nodig, denkt Nijhuis: „Ik ken het veld vrij goed en ik zie overal om mij heen dat er deskundigheid op dat gebied wordt gevraagd. Woensdagavond tijdens het debat in de Eerste Kamer over de Ziektewet heeft de staatssecretaris nog eens benadrukt dat in

de toekomst meer moet worden gelet op de mogelijkheden van werknemers en minder op hun handicaps. Daarin kunnen revalidatiedeskundigen straks een belangrijke rol spelen. Bovendien werd het argument gebruikt dat de verplichting om het loon van zieke werknemers het eerste jaar door te betalen zal leiden tot meer preventie. Wij kunnen daar straks de deskundigen voor leveren die het klimaat in een bedrijf kunnen verbeteren."

Faculteitsdecaan prof. Hans Maarse is optimistisch over de mogelijkheden van de nieuwe stroom. Hij noemt het een uitstekende aanvulling op de bestaande opleidingen, maar tegelijkertijd waarschuwt hij dat het plan niets verandert aan de reorganisatie die binnen de faculteit aan de gang is om de gevolgen van de dalende studentenaantallen op te vangen.

(Meer over de jubilerende faculteit der gezondheidswetenschappen op pagina 8 en 9)

Jacques Herraets

Omringd door nog wat dierbare spulletjes en talloze foto's, weg van de kinderen en weg van de echtgenoot. Zo leefde de bejaarde tot ver in de jaren zeventig. Opgeborgen in zijn kleine kamertje in een grote betonnen kolos. Inmiddels lijkt er heel veel veranderd. Hoeveel? Zie pagina 7.

Biomedische technologie opnieuw afgewezen

De studierichting biomedische technologie die deze universiteit samen met de Technische Universiteit Eindhoven wil opzetten, is net als vorig jaar van een negatief oordeel voorzien. De Adviescommissie Onderwijsaanbod (ACO) schrijft in een brief aan de colleges van bestuur bij haar eerder ingenomen standpunt te blijven. Minister Ritzen volgde vorig jaar het ACO-advies. Toch zullen beide instellingen de zaak waarschijnlijk opnieuw aan hem voorleggen.

De ACO erkent dat het 'oorspronkelijke voorstel een aantal aanpassingen heeft ondergaan', maar acht die 'niet zodanig substantieel' dat men het negatieve standpunt van vorig jaar zou moeten herzien. Het voorstel voor een studierichting biomedische technologie (BMT) is eind 1994 voor het eerst voorgelegd aan de adviescommissie onderwijsaanbod. In januari '95 kwam het oordeel. De commissie stelde kritische vragen bij de haalbaarheid van de combinatie van gecompliceerde technische en medische kennis in één studie, onder verwijzing naar mislukkingen van soortgelijke initiatieven in de Verenigde Staten. Verder meende men dat de marktbehoefte aan dit type afgestudeerden ook wel door reeds bestaande studies kon worden gedekt. Bovendien werden vraagte-

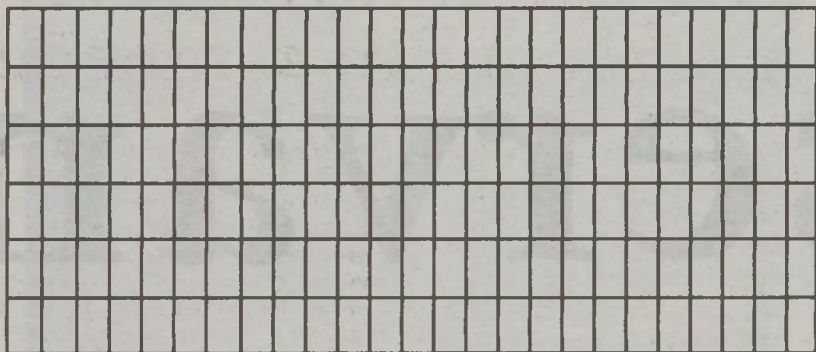
(Lees verder op pagina 3)



Paarltsjes

- Te koop: gebruikte K.T.V.'s en P.C.'s vanaf f99,-. TELEGAMES, Scharnerweg 65, Maastricht. Tel. 3637763. Geopend van 12 tot 18 uur
- Stomme hand ONDERHOND
- VACATURE STUDENTLID COMMISSIE STUDIUM GENERALE. De cie adviseert en is klankbord voor het bureau SG. Inlichtingen: tel. 3883541
- Mstr-c KAMER T.H. alleen meisjes tel 3436063 antwa
- TELEFOONKOSTENTELLER f45 + HANDLEIDING 020-6855425
- BORRELEN met ELSA in de METAMORFOOS! 15 feb va 21u
- TH gemeub KAMER 22 m2 apr tm jun f345 incl 3639058
- GEZOCHT: gez. HUISGENOTE in huis nabij AZM per 1-3 as. f305,- excl. per mnd. + terras + berging + 2 badkms + 5 pers. 043-670750 of 670754
- BAHAI community 3216854
- KAMERS TE HUUR in centrum e.o. Ook rondom AZM vanaf f325 incl. Wekelijks nieuwe kamers. STUDENT&KAMER o.g. 043-3215913 (ma t/m vr 14.00 tot 18.00)
- RABO BUSINESS CHALLENGE! Goed plan = 2 studiepunten
- OPGELET 13 februari 2000u FIRST-BORREL in Van Sloun
- KENNISMAKINGSBORREL AMICITIA 12 feb 19.30 't Knykke
- POETSCHULP gevr. do. of vr. ochtend Tel. 043-3634031
- T.K. gebruikte WASAUTOMATEN, IJSKASTEN etc. Prijzen incl bezorgen, plaatsen & garantie. Tev. reparatie zonder voorrijkosten. Jos Meulenbergh 045-5228582
- ENGLISH translation and editing 043-3216854
- ERVAREN REPETITOR RECHTEN geeft TENTAMENTRAINING in de blokken 1,2, 1,3, 1,4, 2,3 en 2,4 Inlichtingen mr Laumen, tel. 043-4072540. Ook voor herkansingen
- Voor mannen die weten wie ze zijn: HERENDISPUUT KNIE-KNA-KNOAKEHEL!!!
- JE LAATSTE KANS: KENNISMAKINGSBORREL ODD SCHANULLEKE 15/2 't Knykke 21.30
- WASSEN + KNIPPEN 25,50 HAIRSTYLING JOOP ZAMBRA St. Jacobstr 11 tel. 3212088
- Twee STUDIO'S T.H. Brusselsestr ca 36 m2 voor 650 ex. STUDENT&KAMER: 3215913
- BUBU goedkope verhuisbusjes te huur al vanaf f25,- ex. Voor info 043-3256162
- HET verkooppunt voor gebruikte goederen: MATTIE'S KRINGLOOPWINKEL. Glacisweg 67a. Open wo t/m za 10-18 uur. Don. koopavond
- Juridisch adv. bur. HET ZUIDEN BV te Born zkt afgestud. FISCALIST op basis van kostendeling. Reacties naar Pb 17, 6120 AA Born
- VACATURE STUDENTLID COMMISSIE STUDIUM GENERALE. De cie adviseert en is klankbord voor het bureau SG. Inlichtingen: tel. 3883541
- Swingende band zoekt TROMBONIST(E) / TROMPETIST(E) die eventueel tweede stem kunnen zingen 04360138843 (Paul) 043321834 (Scheituis)
- 17/18 feb INT. HANDBALTOERNOOI v. MSHV DE EENTJES. Zin? Doe mee als individu of team. Bel Natascha 3622380. Zat. feest met: Abygails Thrill, Sporthal Randwyck
- KMR TH 1/4 in centr voor meisje 3434985 Loes
- De ultieme drinktest LUCIFER'S BIER ESTAFETTE
- ONDERHOND is david stan harold tijger en kill
- Ga 28 februari met FIRST naar LOYENS & VOLKMAARS!
- Mstr-c KAMER TH tot 30-6 all meisjes 420,- 3436063
- T.H. KAMER 14 m2 nabij station f330 excl. Tel. 3634229
- CAFÉ FALSTAFF vraagt STUDENTEN VOOR TERRAS. Info: Amorsplein 6
- 2 maart KOKO REÛNIE. Oud-leden die geen uitnodiging hebben, maar wel willen komen, bel Susan Dekkers 3253245 of Jan-Koos 3214474
- Voor onze marktonderzoek-afdeling zoeken wij op korte termijn ENQUÊTEURS. Voor info: Business-Compass Maastricht, tel. 3260501, Ageeth van Maldegem
- Wil je weten waar je echt goed in bent? Schrijf je dan in voor de WORKSHOPS STUDIE en LOOPBAANKEUZES bij het LAC, Bouillonstr 11 of bel. Tel: 043-3883518
- T.H. per 1 mrt APP: wkmr 30 m2, slkmr, keu, kel, wc, badk, tuin cv. Kon. Clovisstr M'tr, 1 werk.pers. Geen huiskd. f810,- p.m. excl. G.W.L. Inl. 043-3631532
- Voorlichting zomercursussen UNIVERSITEIT VAN CALIFORNIA, BERKELEY en UCLA op di 13 feb van 14.00 tot 16.00u Statenzaal, Oud Gouvernement. Info 045-4051516

Iedere letter, leesteken of spatie is één hokje



Paarltsjes vóór dinsdagmiddag 16.00 uur via bovenstaand rooster(thuis invullen s.v.p.) inleveren bij de redactie, Keizer Karelplein 10. Alle Paarltsjes moeten contant worden betaald. Voor langere teksten geldt het normale millimetertarief.

- 29 februari LUCIFER'S BIER-ESTAFETTE in Van Sloun
- Café de Dikke Dragonder zkt een leuk dispuut. Tel. 043-3214187
- T.H. grote KAMER 32 m2 met parketvloer en privé terras f525 excl. Tel. 3645213
- KAMER te huur f405 april-aug eigen douche + wastafel in centrum 3211400 Edwin
- Reünie S.V. KOKO 2 mrt 1996. Geen uitnodiging ontvangen en wel lid geweest? Bel Susan: 3253245
- DO YOU WANT TO BE WORLD'S FUTURE CONTROLLER? INTERNATIONAL CONGRESS AIESEC, 6, 7 AND 8 MARCH 1996
- KENNISMAKINGSBORRELS Damesdispuut BON'APARTE 12 en 15 feb. v.a. 21.00u bij VAN BOMMEL Platielstraat
- Maastricht-centrum KAMER T.H. met eigen keuken en douche f585,- alleen meisjes 043-3436063 antwa
- GAY CAFÉ, CAFÉ ROSÉ, EEN VERADEMING. Bogaardenstr. 43. Open: don, zon 20.00-02.00; vrij, zat 21.00-02.00
- VOETBAL mee met het NACHT-ZAALVOETBAL-

- TOERNOOI op di 5 mrt. Inschrijven bij LV&S t/m 27 feb, max 16 teams!
- Ga ook 6 dagen mee naar PRAAG met OURANOS. 5-10 april. Prijs f450 (niet-leden f475). Inschrijven vóór 29 feb
- Heren worden Heeren! OHM PROMETHEUS heeft infoborrel op wo 14-2 vanaf 20.00 in POTHUISKE (Het Bat 1), meer info: bel 213259
- Intro-weekend MaasSAC 16/17 mrt. Opgeven bij Nynke: 3253351
- Hoe je je BORREL onvergetelijk maakt??? 4 LESSEN TAPAS. Tel. 043-217975
- SCHANULLEKE'S PRÉ-SKVCARNAVAL-PARTY, wo 14 feb "in 't Knykke" v.a. 21.00u
- BUS HUREN? Bel BUBU (043-3256162) voor GOEDKOPE PERSONEN- of VERHUISBUSJES!
- RABO BUSINESS CHALLENGE. Inschrijven tot 21-2, di-do van 10.30-13.30 Hal T553
- CHECK YOUR E-MAIL AND LEARN ABOUT THE YEARLY CONGRESS ORGANISED BY AIESEC IN MARCH 1996!

LUSTRUM ESSAYWEDSTRIJD STUDEREN: JE GELD OF JE LEVEN?

Observant en Studium Generale zoeken
STUDENTEN m/v

die in het kader van het vierde lustrum van de RL een essay willen schrijven onder de titel 'Studeren: je geld of je leven?' Deelnemers aan de wedstrijd worden uitgenodigd aan te geven waarom ze studeren en welke rol ze na het afstuderen willen vervullen in de samenleving.

VERDERE GEGEVENS

- omvang van het essay: 1500 à 2000 woorden
- deelname mogelijk voor allen die als student aan de RL staan ingeschreven
- inzendtermijn sluit op 1 mei a.s.

HONORERING

eerste prijs: f2000,- / tweede prijs: f1000,- / derde prijs: f500,-

INFORMATIE

Jacques Reiners, Bureau Studium Generale, telefoon (043) 3883540



Prijs

3,00
5,00
7,50
10,00
12,50
15,00

- Maastricht-centrum kleine KAMER te huur gestoff + gemeubileerd f250,- all. meisjes 043-3436063
- SOCIÉTÉIT XAVIERA voor al uw borrels en feesten. Bij ons is ALLES mogelijk. Info: Casper tel. 3217373
- HAAGS MONTESSORI LYCEUM REUNIE voor oudleerlingen 16 mrt 4 uur. Meld je aan Nassbredastr 5 0703245418
- Studenten verhuizen wij voor 50,- excl. brandstof d.m.v. grote bus + chauffeur. Semafoonservice 0657694205
- Zeer aantrekkelijke BIJVERDIENSTEN. Huis aan huis verkoop van keramische artikelen in de avonduren. Info: 3256143 of 3259601
- Zoek je info over STUDIES - ARBEIDSMARKT - STAGES in binnen- en buitenland? Kom dan naar de INFOTHEEK Bouillonstr 11; ma-do 11-16u; vr 10-12u. Tot ziens!
- Gezocht: vrouwelijke gezonde PROEFPERSONEN (16-35j) voor wetenschappelijk onderzoek met een regelmatige cyclus zonder pilgebruik. Info: Secr. GYN. AZM, 3876771
- KENNISMAKINGSBORREL AMICITIA 12 feb 19.30 't Knykke
- LUCIFER'S BIERESTAFETTE in Van Sloun. Bier + fris à f2,-
- ELSA-BORREL 15 feb va. 21.00 uur in METAMORFOOS! Be there!
- CAFÉ FALSTAFF vraagt STUDENTEN VOOR TERRAS. Info: Amorsplein 6
- JE LAATSTE KANS: KENNISMAKINGSBORREL ODD SCHANULLEKE 15/2 't Knykke 21.30
- VOORLICHTING POSTDOCTORALE OPLEIDING RA/RC, woe 6/3, 16-17.30u lok. 0090 T553
- KAMER te huur f270,- incl. periode mrt/apr-juli/aug in centrum! Rogier: 250314
- BAKFIETS TE HUUR! Verhuizen, feestje? Makkelijk en goedkoop! Bel 3219533 Marijn/Bram
- KENNISMAKINGSBORRELS Damesdispuut BON'APARTE 12 en 15 feb. v.a. 21.00u bij VAN BOMMEL Platielstraat
- Ga ook 6 dagen mee naar PRAAG met OURANOS. 5-10 april. Prijs f450 (niet-leden f475). Inschrijven vóór 29 feb
- TODAY'S COMMUNICATION TECHNOLOGIES PROVIDE THE KEY TO YOUR FUTURE! 6, 7, 8 MARCH INTERNATIONAL CONGRESS AIESEC
- SNOOKER CENTRUM MAASTRICHT. Voor studenten overdag kortingen tot 33%. Snooker, Pool, Biljart. Tongerseweg 46. Elke dag open
- GROTE ZONNIGE KAMER gezocht in CENTRUM. Max f450,- Tel. 3652785
- RABO BUSINESS CHALLENGE. Schrijf ondernemingsplan en win f10.000,-!!!
- SCHANULLEKE'S PRÉ-SKVCARNAVAL-PARTY, wo 14 feb "in 't Knykke" v.a. 21.00u
- KAMERS: 2x Wyck, 2x Tongerseplein, Herbenusstr, 2x Dorpsstr. Bel S&K 3215913
- For rent APARTMENT centre f475,- a month (March - July) 3250533 call Sunday
- T.K. GALAJURK v LAURA ASHLEY mt 40 nooit gedragen f225,- Caroline 043-3251375
- KAMER onderhuur f402 per 1-3 t/m 30-6 in stud.huis vlak bij station. Bel: 3639288
- Reünie S.V. KOKO 2 mrt 1996. Geen uitnodiging ontvangen en wel lid geweest? Bel Susan: 3253245
- Het is weer HEERENTIJ! PROMETHEUS' infoborrel wo 14-2 Pothuiske vanaf 20.00u. Meer info: bel 218232
- VERHUIZEN TE DUUR? Kruip bij BUBU achter het stuur. 043-3256162. Ook verhuur/verkoop van verhuisdozen
- GLOBALISATION TAKES PLACE WHERE ARE WE HEADING TO? FIND OUT YOURSELF AND JOIN OUR CONGRESS IN MARCH, AIESEC
- T.K. NISSAN SUNNY TREND 1,7D Bj 85 APK 3/96 goed onderhouden loopt perfect. Prijs f1800,- 043-3212197 na 18.00 uur
- SKIREIZEN naar 7 geb. in Franse Alpen vanaf f299,- incl. bus, app., skipas en alle maaltijden. SPORTURA tel. 043-3215779
- 2 maart KOKO REÛNIE. Oud-leden die geen uitnodiging hebben, maar wel willen komen, bel Susan Dekkers 3253245 of Jan-Koos 3214474

Rijbewijs nodig

**Nu speedcursus
vanaf fl. 1200,-
Slechts enkele
plaatsen beschikbaar**

**Bel rijsschool BOB,
tel. 043-3613192**

Gevraagd VUD vanaf maart: 1) Enthousiaste Business Studenten (m/v!!), preferentie computerkennisbezit & autobezit, voor: Serviceverlening computerwinkels, Microsoft, HP, variable werktijden, lange termijn & 2) Indien afgestudeerd, Regionaal Manager, voltijdbaan. Zend CV + pasfoto: dhr. Andreas Hitzler, Waterloostraat 53a 3062 TG Rotterdam.



Informatie- en
opinieblad van de
Rijksuniversiteit
Limburg
Uitgave van de
Stichting Observant
Verschijnt wekelijks.

Redactieadres
Keizer Karelplein 10
(began grond)
Postbus 616
6200 MD Maastricht
tel.: 043-3883174,
3883125, 3883128
Fax: 043-3256909

Stichtingsbestuur
Gerard Majoor, Jeff
Wintgens, Ton de
Goeij, Peter
Braspenning, Fred
Akkerma

Redactieraad
Han Aarts, Solange
Daenen, Ton
Hameleers, Gerard
Hensen, Peter
Janssen, Ine Kuppen,
Tom Mulder,
Liesbeth Preng, Tom
van Veen

Redactie
Jacques Herraets
Wammes Bos
Riki Janssen
Judith Kuijk

Redactie-assistenten
Marlies In de Braekt
Gerald Bouwels

Aan dit nummer
werken verder mee:
Tineke Oosterloo,
Micha Wertheim

Fotografie
Nelis Tutkey

Opmaak
Erik van Ballegooij

Druk
Limburgs Dagblad
Heerlen

Mededelingen
Voor het inleveren
van mededelingen zie
aanhef op
mededelingenpagina

Advertenties
Marlies In de Braekt
Tarieven op
aanvraag
verrijkbaar
(Voor Paarltsjes zie
elders op deze
pagina)

Abonnementen
Leden van de
universitaire
gemeenschap
ontvangen het blad
gratis.
Afgestudeerden en
andere
belangstellenden
kunnen zich
abonneren voor
f 37,- per jaar.

HOP
Observant is
aangesloten bij het
Hoger Onderwijs
Persbureau

© Stichting
Observant
Niets uit deze
uitgave mag zonder
voorafgaande
schriftelijke
toestemming van de
hoofdredacteur
geheel of
gedeeltelijk worden
overgenomen.

Minder studenten en meer banen

Academische bul wordt goud waard

Het is nog maar twee jaar geleden dat pas afgestudeerde academici en hbo-ers met duizenden tegelijk werkloos werden. Door het economisch herstel van de laatste jaren is aan die situatie een eind gekomen, zo bleek eind januari uit de werkloosheidscijfers van het CBS. Steeds serieuzer worden nu zelfs de tekenen dat er spoedig een tekort aan academici in diverse studierichtingen zal ontstaan.

Dat hoger opgeleiden de komende jaren veel makkelijker aan werk zouden komen, was begin november al voorspeld door het in Maastricht gevestigde Researchcentrum Onderwijs Arbeidsmarkt (ROA). De verklaring was simpel: het aantal afgestudeerden zou de komende jaren wat dalen, terwijl een groeiend leger oudere hoger opgeleiden met pensioen gaat. Zelfs bij een bescheiden banengroei zou in een aantal studierichtingen de komende vijf jaar al een tekort aan afgestudeerden ontstaan. Genoemd werden technici, theologen, sociologen, kunstenaars en onderwijzers. Bij de academici zou de situatie voor werkgevers nog wat knellender worden dan bij de hbo-ers.

De jongste statistieken doen vermoeden dat het ROA vooral wat de academici betreft nog sneller dan verwacht gelijk krijgt. Aan de ene kant blijkt uit de Enquête Beroepsbevolking van het CBS dat er in 1995 sprake was van een aanzienlijke banengroei: het aantal banen voor academici nam in één jaar toe met ruim zes procent, tegen een gemiddelde van twee procent over een reeks van jaren. Als die trend ook

maar enigszins doorzet, brengt dat de vraag naar academici de komende jaren op een structureel hoger niveau dan verwacht.

Tegelijk dreigt tegenover deze hogere vraag de komende tijd een lager aanbod aan academici te staan. Het aantal universitaire eerstejaars is dit jaar met tien procent gedaald; en komend jaar lijkt zich deze trend voort te zetten. Ook dit wijkt af van de bescheiden aannames van het Maastrichtse onderzoeksinstituut.

Daarom is het niet gewaagd om, bij voortzetting van de huidige trends, te voorspellen dat nog voor het jaar 2000 een schaarste aan diverse soorten academici verwacht kan worden. Om dit te voorkomen zou minister Ritzen dus alle redenen hebben om zijn beleid tegenover de universiteiten 180 graden om te draaien. Géén verdere daling van de instroom, maar een beleid dat erop mikt om een groter deel van het aantal schoolverlaters met vwo-diploma naar de universiteiten te lokken. Maar een politieke ommezwaai moet omzichtig worden voorbereid. Hoopgevend is daarom dat de Tweede Kamer minister Ritzen heeft gevraagd om nu eens goed uit te laten zoeken hoe het zit met de animo om naar de universiteit te gaan. Een commissie van onafhankelijke deskundigen gaat zich in deze materie verdiepen.

In hun dossier zullen deze experts boeiende feiten aantreffen. Zo blijkt uit CBS-cijfers dat dit jaar het aandeel vwo-ers dat direct naar de universiteit gaat in één klap met drie procentpunten gedaald is tot 63,4 procent. Het beleid ging er tot nu toe vanuit dat dit 'overgangsperscentage' tenminste gelijk zou blijven. Een vraag voor de commissie is dus waar de ontbrekende vwo-ers in 1995 zijn gebleven; en een andere is wat hen heeft afgeschrikt.

HOP, Frank Steenkamp

'Universiteit slechte werkgever'

NWO-promovendi vrezen universitaire armoede

De onderzoekorganisatie NWO wil het plan doorzetten om nieuwe project-medewerkers formeel bij de universiteiten onder te brengen. Het gevolg is dat ook NWO-promovendi in de toekomst kans lopen om geen salaris maar een promotiebeurs te krijgen. De NWO-medewerkers vrezen dat hun nieuwe collega's uitgeleverd worden aan een slechte werkgever.

Het plan van NWO om het werkgeverschap van toekomstig onderzoekspersoneel over te hevelen naar de universiteiten was al langer bekend. Pas eind januari heeft het algemeen bestuur van de onderzoekorganisatie er echter een beslissing over genomen.

Bij die beslissing houdt NWO nog wel een slag om de arm: men wil de overheveling doorzetten, mits daarover met de universiteiten "bevestigende afspraken" te maken zijn. Onder die afspraken zal echter niet vallen dat mensen die vier jaar aan een promotieproject werken, per se als werknemer behandeld moeten worden. Men wil de keus tussen aanstelling als assistent-in-opleiding (aio) of verstrekking van een promotiebeurs aan de universiteiten overlaten. De laatste keus heeft als gevolg dat de universiteit aan een werkloze gepromoveerde geen wachtgeld hoeft te betalen.

"Dat voorspelt niet veel goeds", reageert Jeroen Bartelse. Hij is voorzitter van de dienstcommissie projectmedewerkers, die de belangen behartigt van de meer dan duizend NWO-onderzoekers met een tijdelijk dienstverband.

Volgens Bartelse zou NWO zijn personeel alleen naar de universiteiten mogen overhevelen als de universitei-

ten een behoorlijk personeelsbeleid voeren. "Maar daar is geen sprake van, zeker niet bij de beurspromovendi." Van bursalen in Leiden en Utrecht weet Bartelse dat ze geen werkplek hebben en niet over een computer kunnen beschikken. Het komt zelfs voor dat er nog niet eens een bibliotheekkaart voor ze is.

De dienstcommissie vindt verder dat de huidige discussie over het promotiestelsel teveel beperkt blijft tot financiële argumenten. De universiteiten en NWO willen de kosten van het stelsel verlagen. Even belangrijk zou de discussie zijn of de promotie-opleiding wel zo exclusief gericht moet blijven op het kweken van de nieuwe generatie onderzoekers. "Meer dan

de helft van de gepromoveerden komt buiten het onderzoek terecht", aldus Bartelse.

NWO had overigens ook een speciaal plan om een klein aantal hoog getalenteerde promovendi wel aan zich te binden als eigen NWO-medewerker. Dat moest gebeuren door het uitdelen van speciale scholarship-beurzen aan promovendi die halverwege hun project zijn. Het idee was dat NWO deze mensen ook na hun promotie wellicht nodig kon hebben. Dit plan, waarin nogal met mensen geschoven zou worden tussen universiteit en NWO, kreeg echter niet genoeg steun van het bestuur.

HOP, Frank Steenkamp

Topsalarissen in hbo

Maar liefst een derde van alle hbo-docenten wordt betaald volgens schaal 12; dat betekent dat zij maximaal 8032 gulden bruto per maand verdienen. Aan de universiteiten zijn zulke hoge salarissen veel zeldzamer.

Dat meldt HBO-Journaal in het februari-nummer, dat vorige week verscheen. Veel hbo-docenten beginnen hun loopbaan in schaal 10, met minstens 3802 gulden bruto per maand. De top, 8032 gulden, haalt hij na twintig jaar. Dat gaat aan de meeste hogescholen min of meer vanzelf. "Als een hbo-docent niet van zijn stoel valt, komt hij automatisch in schaal 12", zegt een medewerker van het onderzoeksbureau Research voor Beleid in

HBO-Journaal.

Op grond van cijfers van het ministerie van Onderwijs komt HBO-Journaal tot de conclusie dat ook nog eens 22 procent van alle hbo-docenten in schaal 11 zit. Aan de universiteiten zit een derde van het personeel in de schalen 10, 11 en 12; zo'n vijftig procent zit er in lagere schalen. Ook verloopt de bevordering naar hogere schalen daar veel minder automatisch; om schaal 12 te halen moet een medewerker bijvoorbeeld gepromoveerd zijn.

Ook in vergelijking met het mbo, het voortgezet en basisonderwijs wordt in het hbo goed verdiend. De veelgehoorde klacht dat er "in het bedrijfsleven" veel meer te verdienen is, wordt in HBO-Journaal ontkracht. Wie in het hbo zijn top haalt, hoort tot de vijf procent best verdienenden in Nederland.

HOP, Hanne Obbink

Verrassende banengroei

Markt academici herstelt sneller dan voor hbo-ers

De werkloosheid onder academici heeft vorig jaar een sterker herstel vertoond dan de rest van de arbeidsmarkt. Dat blijkt uit cijfers van het CBS. De positie van hbo-ers vertoont minder verbetering. De voorsprong die afgestudeerde hbo-ers de laatste jaren op de arbeidsmarkt hadden, is daardoor sterk afgenomen.

Vorige week maakte het CBS bekend dat de werkloosheid in ons land in 1995 voor het eerst in vier jaar gedaald is - zowel in absolute cijfers als in procenten. Dit komt doordat het aantal banen met 154.000 of 2,5 procent is toegenomen; dat is veel meer dan verwacht.

Ondanks een groeiende beroepsbevolking daalde het totale werkloosheidspercentage daarom van 8,5 naar 8,1 procent. Bij de hoger opgeleiden lag de werkloosheid, net als in voor-

gaande jaren, nog wat lager op zes procent.

Opmerkelijk is daarbij dat de markt voor academici zich veel meer herstelde dan die voor hbo-ers. Bij de afgestudeerde hbo-ers zakte de werkloosheid maar eentiende procentpunt tot 5,8 procent. Terwijl het percentage werkloze academici hard omlaag ging van 7,0 naar 6,3 procent. Na een reeks jaren waarin de positie van hbo-ers op de arbeidsmarkt duidelijk beter was dan die van academici, werd dit verschil in 1995 dus een stuk kleiner.

De verbeterde positie van academici kan nog niets te maken hebben met een daling in het aantal afgestudeerden; die daling moet namelijk nog beginnen. De CBS-cijfers laten duidelijk zien dat de verbetering van de arbeidsmarkt ook bij de academici vooral werd veroorzaakt door banengroei. Deze overtrof met 31.000 extra banen ruimschoots het aantal van 25.000 afgestudeerden. In het hbo waren er juist iets minder nieuwe banen dan afgestudeerden.

HOP, Frank Steenkamp

Biomedische technologie

(Vervolg van pagina 1)

kens gezet bij het arbeidsmarktperspectief van de opleiding als zodanig. In essentie vertelt de ACO in haar recente brief van januari 1996 hetzelfde verhaal. De twee vakgebieden zijn te omvangrijk om in een gewone studie te combineren, zegt men. Het verdient eerder aanbeveling de twee disciplines pas te laten samenkomen aan het einde van de doctoraalstudie of zelfs nog later, in een postdoctorale opleiding. Verder is opnieuw 'niet aangetoond' dat er behoefte is aan dit type opgeleiden.

Het vonnis was, zowel toen als nu, duidelijk: een verklaring van doelmatigheid kon niet worden gegeven. Toch is dat een gewenste, zij het niet noodzakelijke voorwaarde om een opleiding ook metterdaad te kunnen beginnen. De ACO dient als eerste sluis voor nieuwe plannen. Vervolgens kan de betreffende instelling het voorstel indienen bij het 'Centraal register opleidingen hoger onderwijs', het zogeheten Croho. Of een opleiding inderdaad wordt ingeschreven (en dus wordt bekostigd) hangt van de minister af, die niet verplicht is om de mening van de ACO te volgen. Volgens een woordvoerder van minister Ritzen is deze echter nog nimmer accoord gegaan met een voorstel dat negatief door de ACO was beoordeeld.

Ook vorig jaar gebeurde dat niet, toen TUE en RL een brief op poten naar Ritzen schreven. Daarin werd nog eens

omstandig uitgelegd dat biomedische technologie het vak van de toekomst is, dat per se geïntegreerd moet worden onderwezen om op die manier het oude hokjesdenken van medici en technici te kunnen doorbreken. De ACO werd wat smalend afgeschilderd als een commissie die met een ouderwetse bril naar deze nieuwe opleiding keek, en die er ook overigens inhoudelijk achterhaalde opvattingen op na hield. Van de situatie in de VS waren ze ook al niet op de hoogte, heette het.

Het verbale geweld vermocht Ritzen echter niet te overtuigen. De argumenten van de ACO waren 'valide', liet hij weten. Daarnaast wees hij er nog eens fijntjes op dat in het kader van de discussie over het stelsel van hoger onderwijs "de grootst mogelijke terughoudendheid" moest worden betracht met het instellen van nieuwe opleidingen. Kortom, BMT ging wat hem betrof niet door.

Maar de initiatiefnemers zaten dus niet bij de pakken neer. Een op onderdelen gewijzigd voorstel ging voor een tweede ronde naar de ACO. Met het sinds enige dagen bekende resultaat.

Geeft men de zaak, na drie keer bot gevangen te hebben, nu op? Geenszins, zegt de decaan van de medische faculteit, Nieuwenhuijzen Kruseman. "Niet geschoten is altijd mis", luidt het motto daar. Hij verwacht dat de colleges van bestuur (de RL vergadert van-

daag, 8 februari) opnieuw het plan aan Ritzen zullen voorstellen. Wat hem betreft is daar ook reden toe, want, zo zegt hij: "Ik denk dat de ACO vooringenomen is geweest."

Wat Nieuwenhuijzen Kruseman vooral stoort is de manier waarop verschillende instanties de ACO hebben geadviseerd. De ACO beroept zich op de sceptische oordelen van twee VSNU-afdelingen, de discipline-overlegorganen Natuur en Techniek (DNT), en Medische Wetenschappen (DMW). Daarin zijn de betrokken zusterfaculteiten vertegenwoordigd. Met name het laatste orgaan, DMW, is volgens Nieuwenhuijzen Kruseman uiterst "onzorgvuldig" omgesprongen met de adviesaanvraag. Zodanig zelfs dat op de dag waarop de ACO haar brief dateerde, nog faxen met opinies over en weer zijn gezonden.

Mocht de minister straks opnieuw afwijzend reageren, dan staat volgens de decaan altijd nog de weg open die ook het DNT vorig jaar als suggereerde. Het DNT adviseerde om de opleiding vooralsnog als afstudeervariant aan te bieden. Die optie werd toen nog verontwaardigd door de indieners van de hand gewezen. Nieuwenhuijzen Kruseman nu: "Als het niet anders kan doen we dat. Het betere is soms de vijand van het goede, en het is belangrijk om de RL meer biomedische verankering te geven."

Wammes Bos

Geef de Mosasaurus in bruikleen

Met belangstelling las ik Job Cohens betoog over de teruggave van de Mosasaurus in Observant 20 van 25 januari. Als Hoofdconservator van het Natuurhistorisch Museum Maastricht kan ik het niet nalaten kort te reageren: het betreft tenslotte een onderwerp dat ons na aan het hart ligt. Het is jammer dat de hele discussie zo toegespitst is op het feit dat de Fransen "onze" Mosasaurus op onrechtmatige wijze zouden hebben verkregen. Hierbij dient namelijk de kanttekening te worden gemaakt dat in de prijswinende scriptie van Peggy Rompen nuanceren

In Stelling

Deze rubriek is bestemd voor iedereen die een opiniërende bijdrage kwijt wil over een onderwerp dat leeft binnen de universitaire gemeenschap. Artikelen kunnen op grond van gebrek aan leesbaarheid worden geweigerd.



voorkomen die in de publiciteit ontbreken. Zoals een goed wetenschapper betaamt, heeft Peggy Rompen slechts geconcludeerd dat de geschiedenis zoals die zo'n 200 jaar geleden door Faujas de Saint Fond is beschreven wel eens onjuist zou kunnen zijn en heeft zij daar een alternatief voor aangedragen met heel nadrukkelijk de kanttekening dat er meer onderzoek nodig is. Het is jammer dat deze nuances in de publiciteit nergens meer te vinden zijn, hoewel de uitgebreide samenvatting in Het Parool van 20 december 1995 op grote schaal verspreid is. Dat nu iedereen roept dat "wij onze" Mosasaurus terug moeten krijgen omdat hij destijds op ordinaire wijze gestolen zou zijn, is jammer omdat daarmee een verkeerd argument gebruikt wordt om juist dat exemplaar van de Mosasaurus in Maastricht te kunnen exposeren. Van "teruggave" zal vermoedelijk geen sprake kunnen zijn, al was het maar vanwege de precedent-werking die teruggave zou kunnen hebben. Cohen merkte terecht op dat een aantal musea

dan de poorten zal kunnen sluiten. Het gaat dan ook niet zozeer om het "hebben" maar om het "gebruik" van, in dit geval, een bepaald museaal object.

Vooralsnog denk ik dat de argumentatie dus niet op nieuwe bevindingen over de wijze waarop de Fransen "ons" fossiel in bezit kregen gezocht moeten worden. Dat leidt tot frustratie.

Er is een reeks andere argumenten in het geding:

1. Een bruikleen kan gelden als beeld van moderne opvattingen over collectiemobiliteit, zonder het eigendomsrecht aan te tasten. In de kunstmusea en in de etnografische musea (ook in Frankrijk) wordt de discussie over "wat op welke plaats" en in welke context zou moeten worden geëxposeerd al langer gevoerd.
2. Maastricht heeft de grootste collectie van het Boven-Krijt van Noordwest Europa; de Mosasauriërs vormen daarbij qua impact en publieke belangstelling de topstukken. In de

recent vernieuwde presentaties wordt dan ook op bijzondere wijze aandacht geschonken aan deze vondsten. Het kunnen tonen van met name het type-exemplaar van Mosasaurus hoffmanni (het "Parijse" exemplaar) zal een enorm positief effect hebben op de uitstraling van het museum, waardoor het zich nog verder kan profileren als hoogwaardige culturele instelling.

3. Mede in relatie tot de discussie over en de invoering van evolutie in het onderwijs, is het van belang dat verspreid over het land museale instellingen aan de hand van authentiek materiaal kunnen inspelen op de behoeften uit het onderwijsveld om e.e.a. te illustreren. De authenticiteit van het materiaal is daarbij van groot belang.
4. Presentatie van de "Parijse" Mosasaurus in de streek waar hij gevonden is, zal kunnen bijdragen aan een verdere opleving van de politieke, de wetenschappelijke en de maatschappelijke belangstelling voor de geologie en de paleontologie in het algemeen en

Opgraving van de mosasaurus Pietersberg (illustratie Faujas de Saint Fond)

- voor museale instellingen als het NHMM in het bijzonder.
5. In Parijs betreft het "een van de vele objecten". Voor Maastricht is het daarentegen het meest bijzondere object.
6. In Parijs is het een buitenlands object, dat met name bij bezoekers van het museum niet of slechts marginaal appelleert aan het eigen gevoel van nationaal cultureel erfgoed. In Nederland, met name in Maastricht, daarentegen speelt het fossiel een belangrijke rol in de natuurlijke en culturele historie van het land. Ook in de Franse museumwereld wordt momenteel een discussie gevoerd over het begrip "Patrimoine nationale".

Dat vanuit het Natuurhistorisch Museum Maastricht volop geprofiteerd wordt van de publieke aandacht voor onze wens om "de" Mosasaurus in Maastricht te kunnen exposeren, lijkt mij heel begrijpelijk. Maar de argumentatie is, zoals hiervoor vermeld, niet gebaseerd op nieuwe geschiedschrijving. Ook ik moet er niet aan denken dat op basis daarvan musea worden leeggehaald, hoewel het doorgaans objecten betreft die onder heel andere omstandigheden zijn "meegenomen". Het gaat erom om museale objecten in een optimale context te kunnen presenteren voor onderzoek, onderwijs en genoeg. In de museale wereld wordt deze discussie nu volop gevoerd. In de zogenaamde Unidroit Conventie (over teruggave van cultuurgooien) wordt geregeld dat voorwerpen die illegaal eel land hebben verlaten, door de oorspronkelijke eigenaar kunnen worden teruggeëist. Hoewel deze Conventie geen terugwerkende kracht heeft, zijn er incidenteel toch al enkele successen met terugwerkende kracht geboekt. Wellicht kan de discussie over "onze" Mosasaurus bijdragen aan deze discussie over hoe we mondiaal gezien om moeten gaan met het gezamenlijk cultuurbezit.

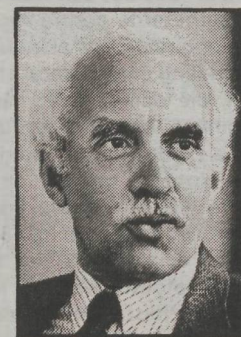
**Douwe de Graaf
hoofdconservator van het
Natuurhistorisch Museum
Maastricht**

Een passie voor grondrechten

Op 13 januari 1996 overleed het voormalig Kamerlid van de PvdA Hein Roethof, vierenzeventig jaar oud. Hij was een verdediger van de rechtsstaat die daarmee ook doorging als hij zich daarmee bepaald niet populair maakte: een betrekkelijk zeldzaam diersoort, dat instandhouding verdient. Zijn dood was dus een verlies voor ons allen. Waaruit bleek zijn dwarsigheid? Bijvoorbeeld uit het debat, in 1972, over de gratiëring van de Drie van Breda (tot levenslang veroordeelde Duitse oorlogsmisdadigers, die nog altijd in de gevangenis zaten). Wij hebben in Nederland een humaan stelsel van strafrecht en van tenuitvoerlegging van straffen. Echt levenslang opsluiten doen we niet, twintig jaar is echt het maximum, behalve soms in het geval van "psychopaten" omdat zij zijn behept met een "ziekelijke stoornis der geestvermogens", waardoor zij een gevaar blijven opleveren voor anderen. De Drie zaten al vanaf 1945 vast. Als je trouw bent aan je eigen humane uitgangspunten, dan moet je daarin geen uitzondering maken als het gaat om mensen die zelf door hun daden blijf hebben gegeven daaraan lak te hebben. Laat je immers je uitgangspunten varen, dan verlaag je je in de richting van het niveau van degene die je hebt bestraft. Minister Van Agt wilde de Drie daarom gratie geven en naar Duitsland terugsturen, zulks in overeenstemming met het advies van de Hoge Raad. "Verdere voortzetting van de vrijheidsstraffen kan geen in onze strafrechtspleging erkend doel meer dienen", zo schreef de minister. Er ontstond grote consternatie, waarvan de - evenzeer voortreffelijke - PvdA-fractiegenoot van Roethof, Joop Voogd, de meest vooraanstaande woordvoerder was. Het evenzeer achthbaar standpunt van de tegenstanders van gratiëring was

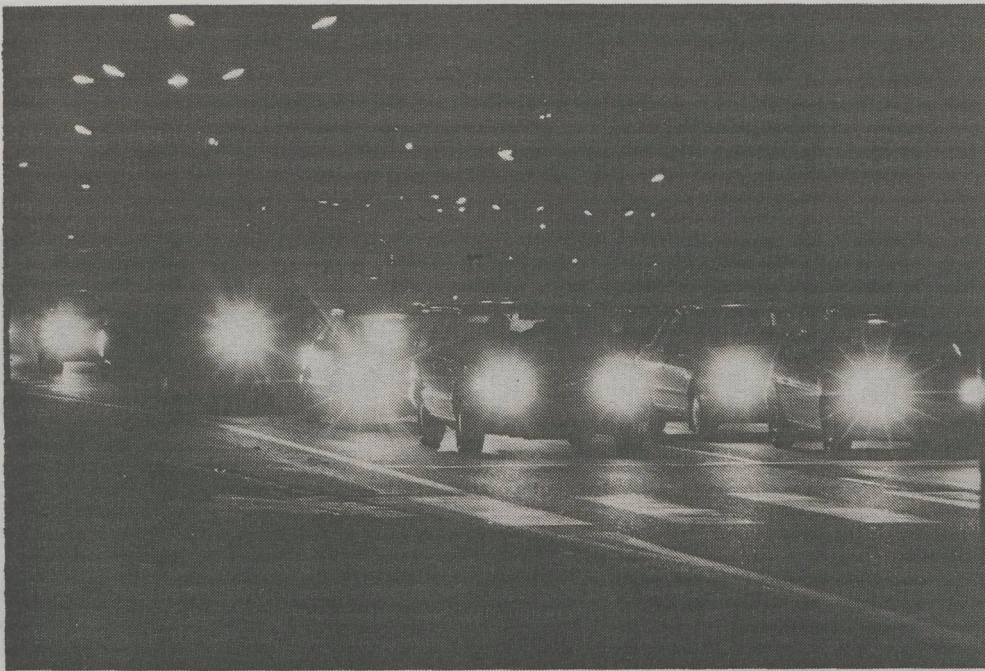
gebaseerd op het leed dat aan overlevende slachtoffers van de Nazi-bezetting hierdoor zou kunnen worden aangedaan. Voogd kreeg de fractie, en de Kamer, mee. Roethof bleef in zijn fractie een kleine minderheid. "Het ging hier niet om een kwestie van gelijk of ongelijk, maar om een onmogelijkheid tot communicatie tussen twee dwars tegenover elkaar staande wereldbeelden", zo schrijft Roethof in zijn mémoires (Hein Roethof, Dwars over het Binnenhof, Veen, 1990). Nooit heeft hij zoveel bedreigingen en onaangenaambeden ervaren, zo schreef hij ook, als rond dat debat. Niet dat hij het emotionele probleem niet meevoelde. Hij erkende volmondig dat het moeilijk was voor voormalige slachtoffers. Maar - net als de grote filosoof Martin Buber toen deze zich verzette tegen de terechtstelling van Adolf Eichmann - hij vond dat wij met z'n allen niet aan wraakzucht mogen toegeven, als de betrokkenen naar onze menselijke maat hun straf hebben uitgezeten. Aan dat beginsel behoort was voor hem emotioneel minstens zo betekenisvol als de emoties van zijn tegenstanders. Dat bedoelde hij met "dwars tegenover elkaar staande wereldbeelden". In dat debat werden Van Agt en Roethof (Roethof had voor het overige niet veel op met de opvattingen van Van Agt) beschuldigd van "Prinzipienreiteri" en gevoelsarmoede. Ik berken dat, mij is vaak hetzelfde overkomen, onder meer in debatten over het pensioen van de Zwarte Weduwe en over het toneelstuk van Fassbinder "Het vuil, de stad en de dood", einde jaren tachtig. In het eerste geval verdedigde ik het beginsel dat iemand haar pensioen ontnemen geen fatsoenlijke reactie is op haar afkeurenswaardig politiek gedrag. Breng haar voor de rechter als ze opwekt tot haat

tegen bevolkingsgroepen, zeker. Maar iemand als straf via wetgeving z'n pensioen afnemen is in een rechtsstaat, anders dan in totalitaire systemen, onbehoorlijk. In het tweede geval hield ik met een beroep op de uitspraken van de Raad van State, dat de strafvervolgving, maar niet vooraf tot een opvoeringsverbod. ging het stuk dus zien - en vond overigens geen enkele aanleiding tot een strafvervolgving. In beide gevallen verdedigde ik beginselen die behalve verstandelijk ook emotioneel veel voor mij betekenen. Maar je wordt door de tegenstanders, soms zelfs goede vrienden, in de boek gezet van de kille rechtsformalist. In beide gevallen vond ik Hein Roethof aan mijn zijde. Hij liet zijn emoties niet zo merken. Maar Hein Roethof was een gepassioneerde verdediger van wezenlijke menselijke waarden, een "chevalier sans peur et sans reproche". Hij rustte in vrede.



Erik Jurgens

De Scriptie



File, meer dan duizend wielen (foto Nelis Tutkey)

Bewoners en technici maken samen een weg

oplossing, gedeeltelijke ondertunneling, gewoon te duur. Rijkswaterstaat, verantwoordelijk voor planning, aanleg, onderhoud en beheer van het hoofdwegennet, koos de weg uit voor een experiment: de InfraLab-methode. De bedoeling hiervan was om omwonenden, automobilisten en andere sociale groepen al in een eerder stadium bij het probleem te

betrekken. Zij mochten ook oplossingen bedenken. Hun praktijkkennis zou even zwaar wegen als de technische kennis van de deskundigen. Hommels stond nogal sceptisch tegenover dit InfraLab-alternatief. "Zou Rijkswaterstaat dit nou echt menen of was het gewoon een zoethoudertje", vroeg ze zich af. Bij haar

onderzoek naar de gang van zaken bij de Betuwelijn had ze zich immers geërgerd aan de opstelling van Rijkswaterstaat. Hommels: "Zij stonden daar nou niet bepaald open voor andere ideeën. Het was een bolwerk van macht en kennis waar je als burger eigenlijk maar weinig tegen in kon brengen." Op papier zagen de plannen er aardig uit. Allereerst zouden de omwonenden, vrachtwagenchauffeurs en automobilisten onder leiding van een onpartijdige groepsleider in kleine groepjes de belangrijkste problemen aangegeven. Vervolgens zouden er oplossingen voor de problemen worden bedacht. In de praktijk ging dat best aardig. Er ontstonden geen ruzies. En er kwamen goede alternatieven boven tafel. Zoals het verlagen van de maximumsnelheid op de A44, de weg voorafgaande aan de N44. Er zouden zo minder automobilisten voor de weg langs Wassenaar kiezen, waardoor er minder files zouden ontstaan. Een verbreding van de weg was dan niet nodig en op die manier bleven ook de voortuintjes van de bewoners gespaard. In de tweede fase van de nieuwe inspraakmethode ging het een stuk minder soepel. Nu was het de beurt aan de technici van Rijkswaterstaat om met de gewone burger te overleggen. De opdracht was simpel: zet je eigen ideeën even aan de kant en zet de technische kennis en de ervaringen van bewoners en weggebruikers om in een creatieve oplossing. Maar dat was niet gemakkelijk. "De technici vonden hun eigen oplossing toch eigenlijk wel het beste. Ze probeerden het wel om op een andere manier naar de dingen te kijken, maar vaak lukte het gewoon niet. Ook namen sommigen een belerende houding aan. Het beeld van de techniek die alles wel even zal oplossen konden ze niet loslaten." De gemeente Wassenaar moet nog een besluit nemen over de weg. Hommels hoopt dat ze de verschillende alternatieven die uit het InfraLab-proces zijn gerold, niet naast zich neer leggen. "Dat zou heel jammer zijn. Ook al is het bij geen enkel alternatief mogelijk om iedereen tevreden te stellen, mensen hebben door deze methode wel begrip gekregen voor elkaars argumenten. Ze zullen de keuze van de gemeente daardoor gemakkelijker kunnen accepteren."

Tineke Oosterloo

Studeerbaarheidsfonds ook voor instellingsoverschrijdende projecten

Geld voor informatietechnologie

Vijf landelijke projecten voor het stimuleren van informatietechnologie in het wetenschappelijk onderwijs krijgen geld uit het studeerbaarheidsfonds. Een pot van 500 miljoen gulden.

Dit staat in een voorstel van Ritzen aan de VSNU. De plannen, die een jaar op de plank hebben gelegen, zijn tot nu toe de enige instellingsoverschrijdende projecten die financiering uit het fonds ontvangen. Verschillende universiteiten ontwikkelden deze projecten een jaar geleden op verzoek van de VSNU. In een rapport van de landelijke organisatie SURF bleek namelijk dat het wetenschappelijk onderwijs niet veel gebruik maakt van de mogelijkheden die informatietechnologie biedt. Voorbeelden zijn "teleleren", op afstand meedoen aan colleges en werkgroepen via "videoconferencing" of een interactief practicum volgen. Bij de studierichtingen rechten, economie, biologie, natuurkunde en scheikunde is men bezig om het gebruik van IT te stimuleren. Vrijwel alle universiteiten zijn bij ten minste één project vertegenwoordigd. Bij rechten is men van plan om een programma te ontwikkelen voor computergestuurd casusoplossen. Een geautomatiseerde studievoortgangscronologie en toets-administratie staat bij economie op de agenda. Bij biologie wil men beeldmateriaal verwerken in computer onder-

steund onderwijs om studenten tijdens tekenpractica hun eigen werk te laten beoordelen en corrigeren. Vernieuwers bij het vak scheikunde zijn van plan om nieuwe technologie rond het vak fysische chemie te ontwikkelen. Tot slot wil men bij natuurkunde een "open leeromgeving" op World Wide Web opzetten voor electriciteitsleer en elektromagnetisme. Voor de projecten was in totaal tien miljoen gulden nodig. De VSNU vroeg aan minister Ritzen of hij een derde wilde financieren (3,36 miljoen gulden). De betrokken faculteiten en de colleges van bestuur werden eveneens gevraagd een derde van de kosten op zich te nemen. De VSNU vond vorig jaar al dat de projecten goed betaald zouden kunnen worden uit het studeerbaarheidsfonds. Maar minister Ritzen wilde wachten op de behandeling van het HOOP in de Tweede Kamer voordat hij met een beslissing zou komen. De VSNU is niet gelukkig met deze procedure. Het heeft nu een jaar geduurd en sommige projectvoorstellen zijn volgens R. Bennink van de VSNU verouderd. "We gaan onderzoeken hoe de projecten vernieuwd kunnen worden." Ook vindt de VSNU het niet nodig om de projecten te laten toetsen door een onafhankelijke commissie, zoals Ritzen dat graag wil. "De projecten zijn indertijd reeds getoetst. Het mag niet tot nog meer modeloze verträgen leiden."

HOP, Alice van der Plas

EZ en Van Traa

Afgelopen week nam ik deel aan de jaarlijkse conferentie van universitaire transferbureaus. Dat zijn de bureaus die hun best doen om een relatie te leggen tussen universitaire kennis en de buitenwereld, die mogelijk om commerciële redenen in die kennis is geïnteresseerd. Nuttig werk, nu wij in toenemende mate moeten proberen onze centen ook van anderen dan de overheid te krijgen, maar tegelijkertijd ongelooflijk lastig. Op de conferentie sprak ook iemand van het Ministerie van Economische Zaken, die een pleidooi hield voor een veel sterkere koppeling van terreinen van universitair onderzoek aan de behoeften van het bedrijfsleven. Hij verbond daaraan de verwachting dat wanneer dat in onvoldoende mate zou gebeuren, de overheidsfinanciering van universiteiten ook in de toekomst problematisch zou blijven. Ik formuleer het allemaal een beetje kort door de bocht, maar hier kwam het in de kern toch op neer. Ik heb tijdens de conferentie die visie eenzijdig genoemd, en de publikatie van het rapport van de commissie Van Traa geeft mij een uitgelezen mogelijkheid om dat standpunt te adstrueren. Mijn stelling is de volgende: zonder de hulp van universitaire onderzoekers had Van Traa zijn rapport niet met deze grondigheid kunnen produceren, en evenmin met

deze snelheid. Vier vooraanstaande Nederlandse criminologen hebben achtergrondstudies geschreven, die de basis vormen voor de analyse en de aanbevelingen van Van Traa. Hun expertise, waarvan in de jaren daarvoor vanuit politiek en samenleving maar mondjesmaat belangstelling bestond, bleek opeens, door de IRT-affaire, van het grootste mogelijke maatschappelijke belang. Van Traa mocht blij zijn, dat zij er (nog) waren: de bezuinigingen van de afgelopen jaren hebben op heel wat plaatsen de criminologie weggevaagd. En als het aan EZ had gelegen, dan was dat nog wat grondiger gebeurd, want wie zat er nou te wachten op deze sociale wetenschappers, van wie er toch al zo vreselijk veel zijn? Dit voorbeeld, met vele uit te breiden, laat zien hoe belangrijk universiteiten zijn als reservoir van kennis, kennis die misschien wel, misschien niet, misschien nu, misschien in de toekomst, opeens van grote maatschappelijke waarde kan blijken. En wanneer wij die kennis nu wegdoen -omdat er geen behoefte aan zou wezen, omdat het geld beter aan iets anders besteed kan worden-, dan beroven wij onszelf en komende generaties van dit reservoir. Zo, dat was een mooie preek voor eigen parochie, maar wel één die het waard is om vaak te houden.

Job Cohen

Universiteitsraden staan vrijwel alleen in hun verzet

Binnenkort gaat het echt beginnen: het debat over de bestuursstructuur van de universiteiten. Deze maand wordt het advies verwacht van de Raad van State over het wetsvoorstel dat daarover gaat, en als dat niet al te ingrijpende kritiek bevat, kan binnen afzienbare tijd de Tweede Kamer zich erover buigen. De discussie zal dan opnieuw opblazen. Maar de vraag is: valt er nog wel wat te discussiëren?



Als de voortekenen niet bedriegen, zal minister Ritzen zich dit voorjaar maar weinig hoeven in te spannen om het wetsvoorstel over de "modernisering van de universitaire bestuursstructuur" door de Tweede Kamer te loodsen. De grote lijnen van de 'MUB', zoals sommigen de wet aanduiden, zijn weinig omstreven.

Wat in augustus, toen het wetsvoorstel openbaar werd, de meeste aandacht trok, is dat de universiteits- en faculteitsraden aan macht zullen inboeten en dat colleges van bestuur en faculteitsdecanen méér te zeggen krijgen. In de hoek van de oppositie zijn zeker mensen te vinden die zich daar niet zonder slag of stoot bij willen neerleggen. Maar de regeringsfracties zullen zich er waarschijnlijk niet erg druk om maken.

En wat zouden ze ook? Vanuit de universiteiten hebben de protesten weliswaar luid, maar niet erg overtuigend geklonken. De argumenten die de pleitbezorgers van de universitaire radendemocratie bezigen, zijn immers overbekend. Dat maakt ze nog niet per se minder sterk, maar ook de politiek kent ze al. En tot nu toe is niet gebleken dat die ervan onder de indruk was. Wie de balans opmaakt van wat er het afgelopen half jaar zoal te berde is gebracht, merkt bovendien al gauw dat de verdeling tussen voor- en tegenstanders van dit deel van het wetsvoorstel er aan bijna elke universiteit hetzelfde uitziet: de universiteitsraden zelf zijn tegen de beperking van hun bevoegdheden, de colleges van bestuur zijn ervoor - al houden sommige colleges zich, om hun raad niet tegen de schenen te trappen, enigszins op de vlakte. De universiteitsraden staan dus vrijwel alleen in hun verzet tegen de beperking van hun bevoegdheden, en dat komt hun zaak uiteraard niet ten goede. Veelzeggend is de gang van zaken aan de Rijksuniversiteit Leiden. Universiteitsraad en college van bestuur hebben hier hun uiterste best ge-

daan om eendrachtig een alternatief voor het wetsvoorstel op te stellen. Dat zou meer indruk maken, was de verwachting. "Al die brieven van universiteitsraden, die worden volgens mij niet eens gelezen", zegt Ramon Delima, voorzitter van de Leidse universiteitsraad. Raad en college in Leiden zijn er inderdaad in geslaagd op een aantal punten overeenstemming te bereiken. Maar uitgerekend over de kern van zaak werden ze het niet eens. De raad was van mening dat zij de bevoegdheid tot "meebesturen" moest houden; het college vond, in het spoor van Ritzen's wetsvoorstel, "medezeggenschap" genoeg. Delima vindt de gezamenlijke onderneming desondanks niet mislukt. "Er ligt nu een Leids bestuursmodel waar we het over eens zijn en dat op een groot aantal punten afwijkt van het wetsvoorstel. Dat we het over de vraag: "Meebesturen of medezeggenschap?" niet eens zouden worden, wisten we eigenlijk al van tevoren."

De strijd voor de radendemocratie is, kortom, in feite gestreden - en verloren. Als de universiteiten invloed willen uitoefenen op het debat dat in politiek Den Haag gevoerd gaat worden, kunnen zij zich dus beter richten op andere, wat minder in het oog springende artikelen uit het wetsvoorstel. Zo zijn er misschien zaken te doen over de vraag of faculteits- en universiteitsraden niet - anders dan in het wetsvoorstel - een stem moeten krijgen in de benoeming van decanen en leden van het college van bestuur.

Een vergelijkbare discussie is te verwachten rond de raad van toezicht. Minister Ritzen wil dat elke universiteit zo'n raad van toezicht krijgt. De taken van die raad "vertonen gelijkenis", schrijft Ritzen zelf, met wat in het bedrijfsleven de raad van commissarissen doet: de raad bestuurt niet zelf - dat is de taak van het college van bestuur -, maar houdt toezicht op de grote

lijnen van het beleid.

Ritzen heeft zichzelf in zijn wetsvoorstel de bevoegdheid toebedeeld de vijf leden van de raad van toezicht te benoemen. Omdat de raad vervolgens de leden van het college van bestuur benoemt en het college van bestuur op zijn beurt de faculteitsdecanen, kwam al snel de kritiek dat de minister zo trapsgewijs tot op het niveau van de faculteit kan ingrijpen. Een aantal universiteiten heeft dan ook inmiddels laten weten meer invloed te willen hebben op de benoeming van de raad van toezicht. Ook een raad van commissarissen komt tenslotte niet tot stand buiten de directie en de ondernemingsraad van een bedrijf om. Het lijkt erop dat de Tweede Kamer nog niet uitgedacht is over de vraag wat precies de waarde van die raad van toezicht is. Dat biedt kansen om Kamerleden op gedachten te brengen waar ze tot nu toe niet zelf opgekomen zijn. De discussie over deze raad kan nog fundamenteeler van aard worden als een opmerking van prof. dr. R.B. Andeweg erbij betrokken wordt. Andeweg is hoogleraar politicologie en decaan van de faculteit sociale wetenschappen in Leiden.

Allereerst heeft Andeweg inhoudelijke bezwaren tegen de invoering van een raad van toezicht. "Met zo'n raad schep je onduidelijke verantwoordelijkheden. De praktijk leert dat de kwaliteit van het besluiten er niet op vooruit gaat als een bestuur zich aan meer dan één toezichthoudende instanties, zoals een raad van toezicht en een medezeggenschapsraad, moet verantwoorden. Een college van bestuur kan die twee tegen elkaar uitspelen." Andeweg wijst echter ook op een tegenstrijdigheid in het overheidsbeleid. Een universiteit is te vergelijken met een zogeheten "zelfstandig bestuursorgaan", zegt hij. "Zbo's" - zoals het ambtelijk jargon luidt - zijn overheidsinstellingen die op eigen benen staan, zoals voormalige rijks-

Leden van de Maastrichtse universiteitsraad in actie. Maar wat hebben ze straks nog te zeggen? (foto Nelis Tutkey)

diensten. Aan het ministerie van Binnenlandse Zaken wordt al een tijdje gewerkt aan een wet die het overheidstoezicht op zulke instellingen regelt, en in de discussie hierover wordt een raad van toezicht expliciet als "niet passend" van de hand gewezen. Andeweg: "De instelling van een raad van toezicht voor universiteiten door het ene ministerie strookt dus niet met het beleid dat tegelijkertijd aan een ander ministerie wordt ontwikkeld."

Minister Ritzen bestrijdt echter dat universiteiten "zelfstandige bestuursorganen" zijn; universiteiten kunnen het daarom met minder overheidstoezicht stellen dan zbo's, vindt hij. Maar die gedachte is weer nauwelijks te rijmen met het gegeven dat hij de leden van raad van toezicht wel zelf wil benoemen. Niemand hoeft er dan ook verbaasd over te zijn als dat de uitkomst van de discussie zal zijn: de raden van toezicht komen er - ook de universiteiten zijn daar niet tegen -, maar de minister mag de leden ervan niet op eigen houtje benoemen.

Vakgroepen

Weinig discussie is er tot nu toe over het voorstel de vakgroepen af te schaffen. Volgens Ritzen hoort het onderwijs geregeld te worden op het niveau van de opleiding als geheel, en niet op dat van de verschillende vakgroepen die aan het onderwijs bijdragen. Nu is het vaak zo dat een vakgroep de zeggenschap heeft over haar eigen onderdeelje van het onderwijsprogramma; de inhoud van dat onderwijs hangt meestal vooral af van wat de vakgroep toevallig zelf te bieden heeft, en niet zo zeer van wat het onderwijsprogramma vraagt. Ook stuiten vernieuwingen van het onderwijs nogal eens op verzet van vakgroepen, die hun eigen belangen bedreigd zien. Om daaraan een eind te maken, heeft Ritzen gekozen voor een verregaande maatregel: de vakgroep worden alle bestuurlijke bevoegdheden ontnomen.

Dat lijkt echter ingrijpender dan het is - en daarom is het misschien niet zo vreemd dat discussie erover tot nu toe uitgebleven is. Bijvoorbeeld aan veel letterenfaculteiten zal er weinig veranderen. Daar vallen vakgroep en opleiding vaak samen; dat de macht van de een naar de ander verschuift, maakt dan dus niets uit. Maar ook elders is het nog maar de vraag of deze wetswijziging veel gevolgen zal hebben. Want ook zonder wettelijke grondslag zullen de vakgroepen voortbestaan. Veelbetekenend is het dat de bevoegdheden van vakgroepen ook volgens de huidige wet maar beperkt zijn. Op het gebied van het onderzoek zijn ze vrij zelfstandig, maar als het om onderwijs gaat, moeten ze uitvoeren wat op het niveau van de faculteit bepaald is. Dat vakgroepen in de praktijk van alledag veel meer in de melk te brokkelen hebben, ligt niet aan de wet, maar aan allerlei universitaire en facultaire bestuursreglementen en deels ook simpelweg aan een traditie van vele decennia. Sommige vakgroepen zijn in feite vrijwel zelfstandig: ze hebben een eigen budget en doen daarmee wat hun goeddunkt. Een wettelijke grondslag daarvoor bestaat ook nu al niet.

"In de praktijk heerst de macht van de professie, en die is moeilijk te doorbreken", zegt prof. dr. H. Adriaansens, de voornaamste auteur van het rapport van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, waarin ook al een minder overheersende rol voor de vakgroepen wordt bepleit. "Het is een zegen dat de vakgroepen nu als bestuurlijk orgaan verdwijnen. Ik hoop dat vakgroepen zich nu weer gaan wijden aan hun eigenlijke taak, de bevordering van hun vakgebied. Maar dat zal langzaam gaan - zoals alles langzaam gaat aan de universiteiten."

HOP, Hanne Obbink

De schijnbare overwinning van het Zwitserleven-gevoel

Omringd door nog een handjevol dierbare spulletjes, talloze foto's en een fluitend kanariepietje. Weg van de kinderen die elders hun eigen leven leiden, maar ook weg van de echtgenoot die al eerder de pijp aan Maarten gaf. Eenzaam dus, afhankelijk van anderen en wachtend op het einde.

Dat was de bejaarde tot de jaren zeventig en tachtig: opgeborgen in grote betonnen tehuizen, als een vogel in een kooitje. Inmiddels is er gelukkig wel wat veranderd, zeker als we de sterspotjes mogen geloven. De hulpbehoevende bejaarde heeft plaats gemaakt voor de vitale en vooral zelfstandige oudere. Een zestig-plusser die midden in het leven staat, regelmatig de golfstok beroert en als geen ander het Zwitserleven-gevoel kent.

Het publiek dat zich het kleine, vaak propvolle kamertje in het bejaardentehuis nog maar al te goed herinnert, zal deze schets van de geschiedenis niet tegen spreken. En dat is op zich heel begrijpelijk, vindt dr. Karin Bijsterveld, verbonden aan de faculteit der cultuurwetenschappen. Zij promoveerde afgelopen december op 'Geen kwestie van leeftijd. Verzorgingsstaat, wetenschap en discussies rond ouderen in Nederland, 1945-1982'. Maar dat ook geschiedschrijvers dit beeld bijna achteloos neerpennen, is in haar ogen heel wat minder begrijpelijk. Juist die groep had wat verder moeten kijken dan haar neus lang was, die club had de grenzen van de geschiedenis wat beter moeten aftasten en geen rechte lijn van de zwakke bejaarde naar de vitale zestigplusser mogen trekken. Bijsterveld bekritiseert deze wetenschappers dan ook in haar boek en probeert via een andere onderzoeksmethode een nieuw licht op de oude en nieuwe discussies over ouderdom te werpen.

Vlucht vogels

"Ik verzet me tegen deze hele geschiedenis naar zelfstandigheid. Het doet te weinig recht aan de opvattingen van ouderdomdeskundigen in het verleden. Net alsof wij pas de laatste twintig jaar vinden dat ouderen op eigen benen moeten kunnen staan."

Dat is niet zo, toont Bijsterveld in haar dissertatie aan. In de jaren twintig (ver)bouwde een vereniging als *Pro Senectute* bijvoorbeeld al herenhuizen, villa's en hotels voor twintig tot dertig personen. Deze tehuizen, toen nog vooral bedoeld voor de rijkere, mochten in niets lijken op de bestaande gestichten waar de ouden van dagen op zalen bij elkaar lagen en waar van privacy geen sprake was. In het tehuis nieuwe stijl stond, zoals de vereniging het zelf noemde, de "ongerepte zelfstandigheid" voorop. Voor iedere bewoner was daarom ook een zit-slaapkamer gereserveerd.

Deze pension-tehuizen vielen bijzonder in de smaak. Lyrisch schreef een van de bezoekers in een blad van de armenzorg: "Ik heb aan de verzoeking geen weerstand kunnen bieden om, zonder dat ik kon opgemerkt worden, even een blik in de eetzaal te slaan. Ik wou dat ik een schilder was om u den indruk, die dit tafereeltje op mij maakte, weer te kunnen geven. Want het was voornamelijk de kleur, de toon, die mij trof en zoo diep ontroerde. Een neergestreken vlucht vogels, bijkans uniform van kleur: zwart, grijs, zilver-wit, een kleur, die gedachten wekte aan herfst- en wintertijd, aan leven, dat ten einde spoedt, aan strijd en smart doorleden en doorstaan."

Eind jaren vijftig verrezende de welbekende grote betonnen kolossen; de bejaardentehuizen die het midden hielden tussen een dorp en een hotel. Iedere kamer had een bel en een brievenbus, de lange gangen werden straten, op kruispunten stonden

Dr. Karin Bijsterveld (rechts) (foto Nelis Tutkey)

zitjes. Voor de boodschappen of de kapper moest men beneden in het gebouw zijn. En eten deed men of op de eigen kamer of, als men dat wilde, in de eetzaal.

Volle leven

Het bejaardentehuis bood net als de aanleunwoning, die ook in die tijd het licht zag, een mengeling van zelfstandigheid en beschutting. Beschutting tegen de wereld waaruit men zich langzaam maar zeker wilde terugtrekken. De ouden, zo dacht men toen, werden immers steeds meer een toeschouwer, en namen steeds minder actief deel aan het maatschappelijk leven. Deze laatste opvatting is niet meer terug te vinden in recente nota's of rapporten over deze leeftijdsgroep: op dit moment horen zestig-plussers in het volle leven te staan. Maar de nadruk op zelfstandigheid, blijkt er een van alle tijden. Al werd de term in de jaren twintig anders ingevuld dan in de jaren tachtig. Toen verwees het naar een kamer in een pension-tehuis, nu betekent zelfstandigheid wonen in een eigen huis.

Grillig

De grenzen die de ouderdom markeren lopen grilliger en minder rechtlijnig dan menig geschiedschrijver ons doet geloven, vertelt Bijsterveld. En dat die steeds opnieuw verschuivende grenzen soms heel weinig met leeftijd te maken hebben, maar afhangen van tal van andere gebeurtenissen en ontwikkelingen in de maatschappij, laat zij aan de hand van de discussie over de natuurlijke (onvermijdelijke) en onnatuurlijke (in principe behandelbare) ouderdomsverschijnselen zien.

"Veel historici vinden dat de ouderdom langzaam maar zeker is gemedicaliseerd. Oude mensen werden in de loop van deze eeuw steeds vaker als zwak afgeschilderd, als mensen die veel zorg nodig hebben. Daardoor werden zij tot een probleem voor de samenleving." Bijstervelds vakgenoten wijzen er bijvoorbeeld op dat in de achttiende eeuw zieke ouden nog hetzelfde werden behandeld als hun jongere lotgenoten. Simpelweg omdat de geleerden er toen vanuit gingen dat er geen wezenlijk verschil tussen de leeftijdsgroepen bestond. Iedereen kreeg bij de geboorte een bepaalde hoeveelheid vitaliteit mee. Een bron die in de loop van de jaren wel opdroogde; bij de oudjes was de bodem in zicht, bij de jonge garde zat hij nog bijna vol.

Maar met de opkomst van het anatomisch

onderzoek veranderde ook de visie op ouden. Al snijdend ontdekten artsen dat organen en weefsel van mensen op hoge leeftijd sterk verschilden van de organen en het weefsel van jongeren. De conclusie was snel getrokken: ouden zijn wezenlijk anders dan jongeren. Sterker nog: oud zijn is een toestand van chronisch ziek-zijn. Een toestand waarin iedereen uiteindelijk terecht komt en die iedereen zal moeten accepteren. Er is namelijk geen kruid tegen gewassen.

Dat die overtuiging tot ver in de twintigste eeuw voortleefde, blijkt uit een Amsterdams rapport uit 1942: "Een verzorgingshuis accepteert a priori de chronische invaliditeit als een verschijnsel, dat bij ouden worden der verpleegden bijkans normaal is te achten."

Aderverkalking

Na de Tweede Wereldoorlog verdwijnt deze defaultistische houding meer naar de achtergrond, legt Bijsterveld uit. En dat willen haar collega's nog wel eens vergeten. Steeds meer ouderdomsverschijnselen veranderen in die tijd door toedoen van artsen in ziekten en worden daarmee in principe behandelbaar. Aderverkalking bijvoorbeeld leek een ongeneeslijke ouderdomskwaal, maar toen het aantal hartinfarcten na de oorlog ook onder mensen van middelbare leeftijd sterk toenam, ontdekten de geneesheren dat deze ziekte niet per se en zeker niet alleen gepaard ging met het klimmen der jaren. Verkeerde voeding zou ook wel eens een veel belangrijker rol kunnen spelen. En wat de spierverstijving van de grootouders betrof, die had volgens de vader van de Nederlandse geriatrie, J. Schreuder, meer van doen met de eeuwige bedrust die men in verpleeg- en rusthuizen veelvuldig voorschreef. Beweging oftewel gymnastiek zou al heel wat klachten kunnen voorkomen of verhelpen.

Juist aan dit laatste, juist aan het feit dat mensen als Schreuder de grens tussen typische ouderdomsverschijnselen en ziekten drastisch laat verschuiven en daarmee in een adem de ouden eigenlijk gedeeltelijk ontmedicaliseert, gaan de door Bijsterveld bekritiseerde historici voorbij. Zij schetsen een rechte lijn: van de gezonde oudere uit de achttiende eeuw naar de zwakke, afhankelijke bejaarde uit de twintigste eeuw. "De verhalen gaan allemaal één kant op: ouden worden een aparte categorie. Apartheid, ja. Maar zij hebben geen oog voor andere, soms tegengestel-

de bewegingen. Kijk ook maar naar de AOW. Die maakt de gepensioneerden afhankelijk vinden de kritici. Het zou hen tot een eenheidsworst maken. Dat de mensen door de instelling van de VUT ook nog zelf iets te kiezen hebben, wordt vergeten."

Oogkleppen

Oogkleppen, verwijt ze hen. Maar dat niet alleen. Heel wat historici geven ook veel te veel gewicht aan het woord van wetenschappers, politici en de staat. "Wanneer in die hoeken iets gezegd wordt over ouden, gaan ze er automatisch vanuit dat de samenleving dat overneemt. Iets wat lang niet altijd gebeurt. Zoveel macht blijken deze mensen nou ook weer niet te hebben."

Ook een man als Schreuder niet. Deze man, die de verstokte bejaarde weer in beweging wilde krijgen en bedrust als de grootste gezondheidsbedreiging voor ouden zag, zag de bejaardengymnastiek, de fysiotherapie en de revalidatieruimten in de tehuizen opkomen. Maar zijn pleidooi voor een nieuw specialisme binnen de medische wereld dat zich helemaal richtte op ouden, de geriatrie, kreeg geen gevolg. Hoe hij ook aantoonde dat zieke ouden anders waren dan gewone patiënten (ze hebben vaak meer dan een ziekte tegelijk, de diagnose is vaak moeilijk te stellen, en de invloed van de familie en omgeving is groot), de specialisten waren niet te vermurwen. Zeker de internisten, maar ook de revalidatie-artsen voelden zich bedreigd: er kwam iemand op hun terrein.

Het waren niet alleen Schreuders collega's die zijn plannen boycotten. Ook de structuur van de Nederlandse gezondheidszorg stond een geriatrie in de weg die niet alleen binnen de muren van het ziekenhuis werkte, maar de patiënten ook na hun ontslag begeleidde. "In Engeland lukte dat na de oorlog wel. Maar daar hebben ze een gezondheidszorg die regionaal geregeld is, wat de samenwerking tussen bijvoorbeeld een huisarts en een specialist veel makkelijker maakt. Hier was de verzuijing toen nog heel sterk en waren er sterke scheidslijnen tussen bijvoorbeeld de eerste en tweede lijn van de gezondheidszorg. Door deze zaken verdwenen de plannen voor een apart klinisch specialisme weer voor een tijdje in de la. En dat dat gebeurde, inderdaad, was zeker geen kwestie van leeftijd."

Rikl Janssen



Een broodje gezond van eigen ontwerp doet wonderen

Ze was alweer bijna vergeten wat er in haar proefschrift stond. Het is immers al tweeëneenhalf jaar geleden dat ze erop is gepro-moveerd en het experiment, dat zij daarin beschreef dateerde al van eind 1990, begin 1991. En nog een jaar langer geleden was de voorbereiding begonnen. Toen ging Patricia van Assema, een jonge onderzoekster van de vakgroep Gezondheids-voorlichting en -opvoeding, op pad om een gemeente te vinden waar zij de effectiviteit van een campagne voor gezonder leven kon uitproberen.

Het was uitdrukkelijk niet de bedoeling om dorp X tot een gezondere leefstijl op te voeren, maar om in een experiment te onderzoeken hoe een in de studeerkamer bedachte methode om gezondheidsge-drag te beïnvloeden zou aanslaan. Voor dat doel zocht zij een dorp van rond de tienduizend inwoners, redelijk hecht geur-baniseerd en niet verder dan honderd kilo-meter verwijderd van Maastricht. Zeven dorpen voldeden aan die voorwaarden. Volgens de regels van de wetenschap be-sliste toen het lot dat de gemeente Bergeyk, ten zuiden van Eindhoven als proef-konijn zou dienen en dat Swalmen bij Roer-mond als referentiegemeente mocht fun-geren.

Ploegstoffen

De burgemeester van Bergeyk toonde zich enthousiast toen hem om medewerking

werd gevraagd, zoals hij zich later ook net iets te enthousiast toonde toen een pro-jectontwikkelaar, die het winkelcentrum had mogen bouwen, hem een gratis stuk grond naast zijn huis aanbood. Nu is hij geen burgemeester meer. Bergeyk moet het voor zijn bekendheid weer helemaal hebben van de befaamde Ploegstoffen uit de weverij, die lange tijd als het Nederland-se model voor arbeiderszelfbestuur heeft gegolden totdat ook de idealistische we-verscoöperatie moest buigen voor de har-de wetten van de vrije markt. Nu worden er in de fabriek van architect Rietveld op ka-pitalistische basis stoffen voor de kapitaal-krachten geweven.

De methode die Patricia van Assema wilde uitproberen leek enigszins op het Ploegex-periment. Uitgangspunt was immers dat de mensen hun lot in eigen handen zouden nemen. Eerst werd er een werkgroep inge-steld waarin vertegenwoordigers van al-

lerlei lokale organisaties zitting hadden. Zo werden onder anderen vertegenwoor-digers van de gemeente, de kruisveren-igingen, de winkeliersvereniging, een huis-arts en een tandarts bij het project betrok-ken. De enige professionele eend in de bijt was een coördinatrice, die door de ge-meente werd betaald, maar die volgens Van Assema van onschatbare waarde is geweest voor het slagen van het experi-ment.

Vervolgens moesten er plannen worden gemaakt, die in eerste instantie werden aangedragen door het groepje onderzoe-kers uit Maastricht. Van Assema wist in ieder geval hoe het niet moest: „Voor ons was duidelijk dat een dergelijk project niet werkt als je het van het begin af aan hele-maal aan de bevolking overlaat. Dan valt men al gauw terug op de obligate folder-tjes en de advertenties in de krant met van die gezonde recepten en oproepen om niet meer te roken. Dat werkt dus niet. Wij wilden een veel directere benadering van de mensen door leden van hun eigen ge-meenschap, maar we zorgden er wel voor dat die goed op hun werk werden voorbe-reid. We hadden daarom een werkboek gemaakt met dertig mogelijke projecten, waaruit zij een keuze konden maken. Ze hebben er enkele van overgenomen, maar hebben er ook projecten aan toegevoegd die ze zelf hadden bedacht. Dat werkte dus perfect. Wij hielden ons aan de rol van deskundigen op het gebied van gedrags-beïnvloeding; die de deelnemers niets wil-

(vervolg op pagina 9)

Geef een visie en win f 20.000,-

Het werk is bijna af. Eind 1996 is Zuide-lijk Flevoland nagenoeg volledig inge-richt. Daarmee komt een eind aan de werkzaamheden voor het Zuiderzeeproject, dat in 1918 begon. De Afsluitdijk werd aangelegd, daarna werden de Wieringermeer, de Noord-Oost Polder, Oostelijk- en Zuidelijk Flevoland ingepolderd. De droog gevallen gronden wer-den ontgonnen en in cultuur gebracht. Vervol-gens zijn steden gebouwd, recreatie- en natuur-gebieden aangelegd en bossen ingeplant.

De Directie IJsselmeergebied van het Directoraat-Generaal van Rijkswaterstaat (onderdeel van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat) wil het voltooiën van haar werk-zaamheden aan het Zuiderzeeproject als aan-leiding gebruiken om een Competitie uit te schrijven voor studenten aan Universiteiten en Hogescholen.

De huidige indeling van het Zuiderzeege-bied is het resultaat van inzichten en visies uit het verleden. Het is zinvol om eens met een frisse blik en de huidige inzichten naar de voor-malige Zuiderzee te kijken. En daarmee vast te stellen of een dergelijk project in deze tijd heel anders ingevuld zou zijn. Daarom is de vraag-stelling voor de Competitie die de Directie IJ-selmeergebied aan studenten wil voorleggen:

Hoe zou u nu het Zuiderzeeproject definiëren, aanpakken en uitvoeren?

En aan welke maatschappelijke/technische eisen vindt u dat een dergelijk project in 1996 zou moeten voldoen?

Kortom: het Zuiderzeegebied, ten zuiden van de Afsluitdijk, kan in deze Competitie vanaf het nulpunt door u opnieuw vormgegeven en ingericht worden

Met het uitschrijven van deze Competitie wil de Directie IJsselmeergebied een inhoudelijke vak-technische discussie over het Zuiderzeegebied stimuleren. En daarbij de huidige planologische-, inrichtings- en sociaal-economische vraagstuk-ken en inzichten betrekken.

U kunt aan deze Competitie alleen deelnemen of zelf een team van collega-studenten samenstellen en als groep mee doen aan de Competitie.

De Competitie is opgezet in twee rondes. Voor deelname aan de eerste ronde stuurt u voor **15 april 1996** een visie op het Zuiderzee-gebied van maximaal 4 geschreven vellen A4 en een globale schets op A4 formaat aan de Directie IJsselmeergebied.

Een deskundige jury selecteert uit de eerste ronde vijf inzendingen die doorgaan naar de tweede ronde. De jury staat onder voorzitter-schap van de heer J.C.J. Lammers, Commissaris der Koningin in Flevoland.

De deelnemers aan de tweede ronde wordt gevraagd hun plannen voor 1 oktober 1996 exact uit te werken en zo vorm te geven dat er een tentoonstelling van kan worden ingericht. Daarvoor ontvangen zij een tegemoetkoming in de kosten van f 1.000,-.

Er zijn drie prijzen te winnen, die 21 novem-ber 1996 uitgereikt worden. De eerste prijs is f 20.000,-, de tweede prijs is f 15.000,- en de derde prijs is f 10.000,-.

Voor meer gegevens en de voorwaarden voor deelname kunt U een informatiepakket aanvragen bij: *Mevrouw E.J. Bouwmeester, Rijkswaterstaat, Directie IJsselmeergebied Postbus 600, 8200 AP Lelystad, tel. 0320-29 73 93 / fax 0320-23 43 00*

* Vanzelfsprekend wordt er uitgegaan van voldoende inzendingen van een toereikend niveau.

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat

Directie IJsselmeergebied



De Catharina Pijls prijs, die om de twee jaar wordt toegekend aan jonge onderzoekers die een emi-nente bijdrage hebben geleverd aan het onderzoek op het gebied van de gezondheidswetenschappen, is vorige week uitgereikt aan twee winnaars: dr. Patricia van Assema uit Maastricht (foto) en dr. Ed Schuurman uit Leiden. De eerste deed onderzoek naar de toepasbaarheid van een gezondheids-programma in een kleine gemeenschap en de tweede naar chromosomale afwijkingen bij patiën-ten met borstkanker. De twee laureaten delen het bedrag van 20.000 gulden dat is verbonden aan de prijs die in 1986 is ingesteld door de Geleense apotheker Catharina Pijls. Zij overleed in 1993. (foto Nelis Tutkey)



Gezondheidswetenschappen zoekt nieuwe kansen op bewegende markt

De vijftiende verjaardag van de faculteit der Gezondheidswetenschappen werd vorige week niet helemaal zonder gemengde gevoelens gevierd. Nu er 47 van de 249 arbeidsplaatsen op de nominatie staan te verdwijnen, lopen tientallen werknemers rond met de wrange wetenschap dat dit hun laatste lustrumviering is geweest, tenzij er wonderen gebeuren.

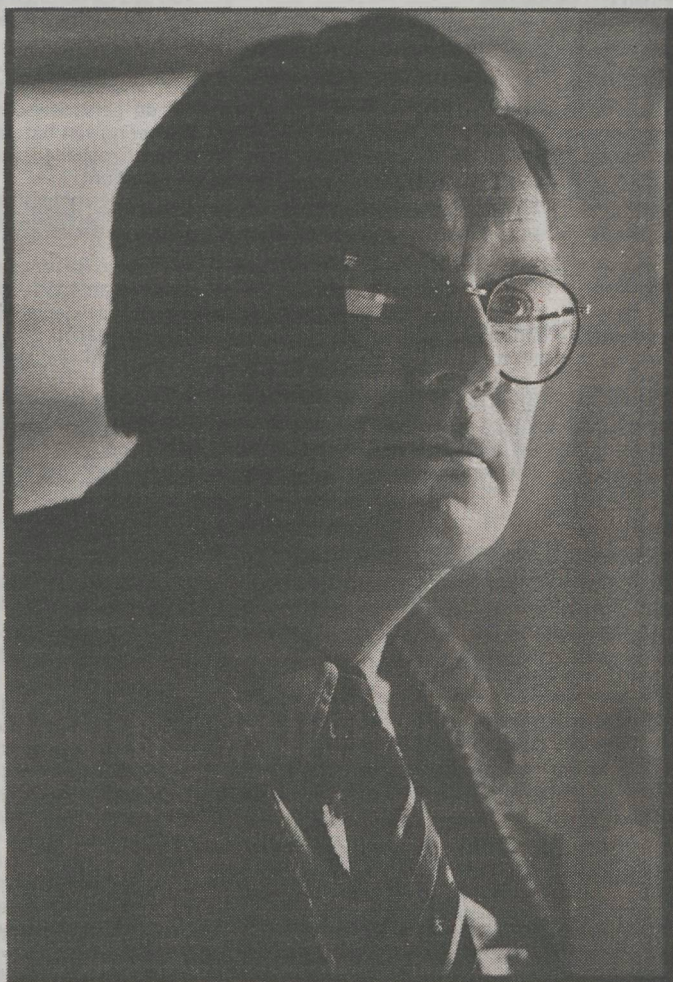
Maar de inschrijvingscijfers van het lopen-de jaar kunnen niet echt tot optimisme stemmen. In plaats van de voorziene 510 eerstejaars kwamen er in de afgelopen maand september 440 op de studie af en de pas gepubliceerde vooraanmeldingscijfers zijn geen indicatie dat het maar om een tijdelijke inzinking gaat. Dat zal overigens niet leiden tot nog zwaardere reorganisatiemaatregelen, verzekert de voorzitter van de faculteit, prof. Hans Maarse: „Ik zou een slecht bestuurder zijn als ik er nu al van uitging dat we het tij niet kunnen keren. De reorganisatieplannen die er nu liggen, worden integraal uitgevoerd. Er is geen enkele intentie om ze te versoepelen of te verzwaren.”

Nog meer reden om de handen uit de mouwen te steken, dacht het nieuwe faculteitsbestuur, dat vier maanden geleden aantrad. Decaan Maarse wil wel: „Het vorige bestuur dacht het tij te kunnen keren door een uitbreiding van deeltijdprogramma's, maar wij zijn van mening dat je er zo niet komt. We zullen onze aantrekkingskracht op de studentenmarkt moeten vergroten.” Hij somt de maatregelen op: een onderzoek naar de mogelijkheden om alle studieprogramma's te verbeteren, een herziening van de propaedeutische, een uitbreiding van het onderwijsprogramma en tenslotte de ontwikkeling van 'derde geldstroom-onderwijs' in navolging van het derde geldstroom-onderzoek. „Ons onderwijs is te eenzijdig gericht op de eerste geldstroom”, zegt Maarse over dat laatste. „Waarom zouden we niet het voorbeeld van het onderzoek volgen? Daar zijn ze al lang bezig met werken voor derden. In het onderwijs gebeurt dat op veel te kleine schaal. Er zijn volop mogelijkheden, kijk maar naar ons 'Master of public health-programma'. Dat trekt nu al twintig deelnemers uit de hele wereld.”

Nieuwe initiatieven

Vijftien jaar, de puberleefijd. Oud is anders, maar de faculteit ziet genoeg redenen om groot onderhoud te plegen aan haar fragiele bouwwerk dat moeite heeft de depressies op de studentenmarkt te verwerken. „Het vorige bestuur heeft meer op de cijfers moeten letten, wij kijken meer naar de inhoud, wat we daaraan kunnen verbeteren en waar we aansluitend op wat we hebben ons aanbod kunnen moderniseren. Gezondheidswetenschappen mag geen star geheel zijn, we moeten steeds inspelen op de ontwikkelingen in de gezondheidszorg. Zorgprocessen en verzekeringsstelsels zijn momenteel aan grote veranderingen onderhevig, daar moeten wij op reageren.”

Op de faculteitsbegroting is dit jaar drie ton gereserveerd voor nieuwe initiatieven. Er wordt vooral gedacht aan een heel nieuw onderwijsstroom rond het thema 'Arbeid en Gezondheid'. Het bestuur heeft vorige week een eerste bespreking gewijd aan het plan, dat voorlopig nog als concept-voorstel door de bestuurlijke molen gaat. Er zouden volgens de opstellers drie nieuwe afstudeervarianten moeten komen: Arbeidshygiëne, Arbeid en Organisatie en Arbeidsrehabilitatie. Maarse vindt dat een uitstekend voorstel dat past in het beleid om onderwijs en onderzoek aan te passen aan de maatschappelijke ontwikke-



Decaan Maarse: „Ik zou een slecht bestuurder zijn als ik er nu al van uitging dat we het tij niet kunnen keren” (foto Nelis Tutkey)

lingen: „Herplaatsing, een effectief verzuimbeleid, preventie van ziekte door verbetering van arbeidsomstandigheden: het zijn allemaal terreinen waarop de laatste tijd een grote behoefte is ontstaan aan expertise. We doen versnipperd over de faculteit al veel aan onderzoek op dat gebied. Daar zouden we gebruik van kunnen maken door het samen te voegen en aan te

vullen met nieuwe elementen. Ik zie grote mogelijkheden voor een dergelijke stroom, zowel in het initiële als in het post-initiële onderwijs, ook in samenwerking met anderen, zoals de Open Universiteit of het HBO.”

'Maatschappijstroom' moderniseren

Als er drie nieuwe afstudeervarianten bijkomen, wil dat nog niet zeggen dat de faculteit voortaan tien in plaats van zeven varianten telt. Op de vraag of alle bestaande varianten blijven bestaan, antwoordt Maarse voorzichtig: „Ik wil niets uitsluiten.” Op een ander moment in het gesprek maakt hij gewag van een recent rapport over de 'maatschappijstroom' in de faculteit, die de varianten Beleid en Beheer, Verplegingswetenschap en Theorie van de Gezondheidswetenschappen omvat: „Ik ben van mening dat die stroom op onderdelen best eens gemoderniseerd mag worden.” Maarse wil er niet meer over kwijt dan dat de bespreking heeft geleid tot het instellen van een commissie die nadere voorstellen moet doen. En er is meer groot onderhoud te verwachten: „De faculteit moet zich ook afvragen of het nog wel zin heeft bepaalde programma's te handhaven waar de instroom vrijwel nihil is. We kunnen de mensen die zich daarmee bezig houden waarschijnlijk veel beter op een andere plaats inzetten. Opheffing van programma's is nog niet aan de orde, maar we willen wel weten hoe de belangstelling zich de komende jaren ontwikkelt. We moeten toch realistisch blijven: als je nieuwe initiatieven ontwikkelt en ook nog aan modernisering van het bestaande programma wilt doen, kun je niet eindeloos doorgaan met een gefixeerd aantal personeelsleden op vaste plaatsen. Het zal wel een hoop stof doen opwaaien, maar de operatie is mede bedoeld om iedereen binnenboord te houden. Als een programma niet loopt, kun je toch beter aansluiting

zoeken bij een ander dat wel genoeg aantrekkingskracht heeft?”

Onderwijsrevisie

Ook het onderwijs mag een grote revisie verwachten die de kwaliteit en de aantrekkelijkheid ten goede moet komen. Er zijn plannen om de propaedeutische, het gemeenschappelijke eerste jaar dat nu nog voor alle afstudeervarianten gelijk is, aantrekkelijker te maken. Dat zou kunnen betekenen dat er in de tweede helft van de propaedeutische meer keuzemogelijkheden komen: „Wij kennen twee soorten eerstejaars. De een weet al bij aankomst welke variant hij voor het doctoraalprogramma kiest, de ander wil zich tijdens het eerste jaar oriënteren. Die laatste groep neemt halverwege het jaar een beslissing. Vanaf dat moment hoeft je niet meer iedereen precies hetzelfde programma aan te bieden, maar zou je de mogelijkheid kunnen vergroten om keuzevakken te volgen. Dat betekent niet dat we onze basisfilosofie loslaten. We blijven een brede basis houden met daarnaast voldoende mogelijkheden om een specialisme te kiezen en later toch te kunnen switchen, als men zich bedenkt. Flexibiliteit blijft ons kenmerk.” De aantrekkelijkheid van het onderwijs zou voorts verbeterd kunnen worden door gebruik te maken van de mogelijkheden die de informatietechnologie biedt en door de professionalisering van de docenten. Maarse: „Onze docenten worden nu zonder enige begeleiding voor de leeuwen gegooit. In het ene geval gaat dat prima, maar in het andere niet. We willen nu met behulp van de modernste technieken op audiovisueel gebied de presentatie van de docenten gaan verbeteren. Misschien roept dat veel weerstand op, maar wie rondkijkt in het buitenland ziet dat het daar de gewoonste zaak van de wereld is dat docenten voor de videocamera leren hoe ze zich beter kunnen presenteren.”

Jacques Herraets

Gezond Bergeyk

(vervolg van pagina 8)

den opdringen en we hebben het ook nooit gepresenteerd als een wetenschappelijk onderzoek. De bewoners kregen ons niet te zien, maar hun dorpsgenoten. Op zich was het niet zo'n nieuwe manier van campagnevoeren, alleen was die in Nederland nog nooit toegepast.”

Kerkrade-effect

Een 'Kerkrade-effect' heeft zich in Bergeyk niet voorgedaan, verzekert Van Assema. Toen onlangs in Kerkrade een soortgelijke gezondheids campagne werd opgezet, werden de bewoners her en der afgeschilderd als ongezonde stresskonijnen, die zich de hele dag vulden met frieten en pils om hun post-carbonale depressie te verwerken.

In Bergeyk was de keuze van de projecten overigens beperkt door het thema van de actie, het bestrijden van vier veel voorkomende risicofactoren voor kanker: overmatig alcoholgebruik, vet eten, roken en het veelvuldig gebruik van zonnehemels. Dat leidde tot projecten als 'stoppen met roken'-cursussen, infomarkten met voorlichting over voeding of de introductie van het 'broodje gezond Bergeyk' in de plaatselijke snackbars. Op een van de foto's die Patricia van Assema in haar Bergeykse plakboek bewaart is een zéér goed gevuld bord te zien met een stuk stokbrood dat bedolven ligt onder de sla, kaas, schijven paprika en een berg magere kwark waar onherkenbare ingrediënten doorheen zijn gepraakt.

Het meest opvallendste project bestond uit een tweewekelijkse grote advertentie in

„Direct contact is nog altijd de beste manier om mensen te overtuigen”

het lokale medium 'Den Eyckelbergh'. De advertentie bevatte enkele gezonde recepten, belangeloos opgesteld door diëtisten uit het dorp. In een hoekje stond aangegeven bij welke supermarkten de ingrediënten waren te verkrijgen en in de betreffende winkels waren die artikelen voorzien van een groene 'Gezond Bergeyk'-sticker.

Het experiment duurde een half jaar, althans voor Patricia van Assema en haar mede-onderzoekers uit Maastricht. Daarna gingen zij aan de slag om de effecten te meten door een vergelijking te maken met de referentiegemeente Swalmen, waar niets vergelijkbaars was ondernomen. Uit een telefonische enquête bleek dat de Bergeykenaren in vergelijking met een half jaar daarvoor en in vergelijking met de Swalmenaren inderdaad minder vet waren gaan eten. De consumptie was gedaald met 4,3 procent. Toen een half jaar later de enquête werd herhaald, bleek het effect nog steeds te bestaan. De effecten op de andere terreinen waren minder goed in cijfers uit te drukken. Er werd wel geconstateerd dat er activiteiten waren opgezet om het roken terug te dringen, maar hoeveel mensen daardoor met roken zijn gestopt, kan Patricia van Assema niet zeggen: „Ik weet dat er een cursus 'Stoppen van roken' is georganiseerd waar de eerste keer veertig mensen aan hebben meegedaan en dat de meesten inderdaad gestopt zijn, maar hoeveel dat er zijn weet ik niet.” Wat alcoholconsumptie en het gebruik van zonnebanken betreft, vielen de resultaten tegen. Daar waren te weinig activiteiten georganiseerd om er een effect van te

kunnen verwachten.

Niet dood

Ook na het vertrek van de Maastrichtse onderzoekers is 'Gezond Bergeyk' blijven bestaan, dank zij de financiële steun van de provincie Noord-Brabant en de medewerking van vrijwilligers. De gemeente is ook actief lid van het 'Healthy Cities' project, meldt Ab Czech, ambtenaar bij dienst Welzijn: „De advertenties met de gezonde aanbiedingen van de week bestaan nog steeds en het werkterrein van de groep is zelfs uitgebreid. Vorige week heeft de projectgroep 'Bergeyk Gezonde Gemeente', die helemaal bestaat uit vrijwilligers nog een congres georganiseerd waar allemaal professionals op af kwamen. Die keken hier hun ogen uit.”

Patricia van Assema heeft na haar promotie een aandachtsplaats van NWO gekregen met de globale opdracht om sociaal-wetenschappelijk voedingsonderzoek 'te initiëren of uit te voeren'. Wat in Bergeyk nog een experiment was, vindt nu in enigszins gewijzigde vorm zijn toepassing in andere plaatsen. In de omgeving van Maastricht gaan binnenkort vijf gemeenten met een gezondheidsproject beginnen. Ondanks de begeleiding van de GGD en de vakgroep Huisartsgeneeskunde blijft daar het principe voorop staan dat de uitvoering zoveel mogelijk in handen van de bevolking moet blijven. „Want”, zegt Van Assema „direct contact is nog altijd de beste manier om te overtuigen.”

Jacques Herraets

Natuurhistorisch Museum Maastricht

In het kader van het stageonderzoeksproject 250 Jaar Natuurlijke Historie in het Mergelland - een samenwerkingsproject van de FdCW, het Natuurhistorisch Museum Maastricht en het Gemeentearchief - zoekt het Natuurhistorisch Museum Maastricht één of twee stagiaires voor de uitvoering van de volgende deelprojecten.

- 1) Achtergronden van de 19e eeuwse replica's van de mosasaurusschedel
 - 2) Artistieke, visuele representaties van de mosasaurus in de context van het opkomende genre van scènes uit het diepe verleden
- Belangstellende kunnen zich wenden tot stagecoördinator: Ger Wackers, Vakgroep Maatschappijwetenschap en Techniek, Kapoenstraat 2, Tel.: 043 - 3883372 / 3476

Internationalisering

Met ingang van 12 februari 1996 is het Bureau Internationalisering verhuisd naar kamer 1027.

De University of Cambridge organiseert elk jaar diverse Summer Schools, o.a. Medieval Studies en Shakespeare. Voor meer informatie hierover kun je terecht bij het Bureau Internationalisering.

Mededelingen van de Examencommissie*** Resultatenoverzichten**

In tegenstelling tot de informatie die jullie in de Wegwijzer kunnen lezen, zullen er drie maal per jaar resultatenoverzichten worden gestuurd; na vaststelling van de definitieve uitslag van blokperiode 2 en 4, en aan het einde van het academisch jaar. Wil je tussentijds kunnen beschikken over een actueel resultatenoverzicht dat kun je dat opvragen bij de secretaris van de Examencommissie tijdens het wekelijks spreekuur. N.B.: Overzichten van alle behaalde resultaten in de periode 01-09-1995 t/m 18-01-1996 zijn vrijdag 19 januari aan alle studenten verstuurd. Mocht je onverhoopt geen overzicht hebben ontvangen wil je dit dan melden bij Daniëlle ter Linden tel. 388 3484.

*** Spreekuur Examencommissie**

De secretaris van de examencommissie is mevrouw Resi Peters. Het wekelijks spreekuur is op woensdagen van 09.00 - 10.00 uur **kamer 00291**. Zij is telefonisch bereikbaar via telefoonnummer 388 3487.

Studie-adviseur

De studie-adviseur van CWS is Thijs Hoex. Het wekelijks spreekuur is op woensdagen van 09.30 - 10.30 uur, kamer 0038. Afspraken voor gesprekken buiten het spreekuur kun je maken via de telefoonnummers 388 3616/3486.



Economische wetenschappen en bedrijfskunde

Voor kopij: B. Staveaux, Fac.Bur.,
Tongersestraat 53, tel. 3883705, voor
vrijdag 12.00 uur.

Gevraagd: student voor onderzoekstage

Onderwerp: Het bedrijf Océ-Nederland B.V. te Venlo zou graag aan de hand van de eigen personeelsgegevens uitgezocht zien wat de gevolgen zijn van de loopbaangerichte opleidingen voor de loopbanen en externe mobiliteit van de werknemers. Het gaat hierbij in feite om een analyse van de incentives die dergelijke opleidingen de werknemers geven. Deze analyse moet een beeld opleverend van de kosten en baten van de loopbaangerichte opleidingen voor het bedrijf op de lange termijn. Omdat het onderzoek moet leiden tot een wetenschappelijk verant-

woord rapport, valt de stage uitstekend te combineren met het schrijven van een doctoraalscriptie.

Begeleiding: De stage zal intensief worden begeleid door Dr. Lex Borghans van het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA). Ook vanuit Océ zal begeleiding plaatsvinden. Het zal nodig zijn dat een deel van de werkzaamheden bij Océ in Venlo plaatsvinden.

Vereisten: Het onderzoek zou het beste kunnen worden uitgevoerd door een econometrisch goed onderlegde student, die belangstelling heeft voor het verrichten van empirisch onderzoek naar arbeidseconomische vraagstukken, in het bijzonder naar de scholingsproblematiek. Een wetenschappelijke interesse en een goede hand van schrijven, waarbij men in staat is het onderzochte helder uiteen te zetten voor niet ingewijden, zijn eveneens sterk aanbevolen.

Vergoeding: Er is een stagevergoeding beschikbaar en een vergoeding voor te maken reis- en verblijfkosten.

Inlichtingen: Nadere inlichtingen kunnen worden ingewonnen bij Dr. Lex Borghans, te bereiken via het ROA-secretariaat kamer 2018, tel. 3883647. Aanmelding kan plaatsvinden op hetzelfde adres, door opgave van naam, adres en CV. Aanmelding is mogelijk tot uiterlijk vrijdag 1 maart 1996.

Spreekuur Examencommissie

Het spreekuur van de Examencommissie van dinsdag 13 februari 1996 komt te vervallen.

Raadplegen Resultatenoverzichten in het InformatieSysteem voor Studenten (ISS)

Vanaf 1 februari 1996 is het mogelijk om resultatenoverzichten te raadplegen in het ISS. Binnen tien werkdagen na publicatie van de definitieve uitslag zijn de resultaten beschikbaar in het informatiesysteem. Uitsluitend door de Examenadministratie en Examencommissie geaccordeerde gegevens verschijnen in het raadpleegscherm. Alvorens deze nieuwe functie te gebruiken kunnen studenten de aanvulling op de Handleiding ISS afhalen bij de Onderwijsbalie (kamer 0.008) tijdens normale openeningsstijden. Om een uitdraai van behaalde studieresultaten te krijgen, blijft de huidige procedure gehandhaafd.

Openbaar spreekuur visitatiecommissie Economie/Econometrie

In het kader van haar bezoek aan deze faculteit op 7 en 8 maart a.s. houdt de visitatiecommissie economie een openbaar spreekuur. Dit zal plaatsvinden op vrijdag 8 maart van 10.15 uur tot 11.00 uur. Docenten en studenten Economie/Econometrie kunnen van deze gelegenheid gebruik maken om de leden van de commissie nader te informeren over hun ervaringen m.b.t. het onderwijs aan deze faculteit. Geïnteresseerden dienen zich uiterlijk 1 week voor het bezoek aan te melden bij de secretaris van de visitatiecommissie, dr. D.C. Zijdeveld. Aanmelden kan telefonisch op het nummer: 030-2363842; per e-mail: zijdeveld@vsnu.nl; of schriftelijk: VSNU, t.a.v. dr. D.C. Zijdeveld, Postbus 19270, 3501 DG Utrecht.

Studeren in het buitenland

Aanvragen voor financiële ondersteuning (STIR / SWOL PROGRAMMA) voor studie of stage in het buitenland buiten het Erasmus programma dienen vóór 15 februari 1996 te worden ingediend bij: Bureau Internationalisering, kamer 3.030, Faculteit der Economische Wetenschappen en Bedrijfskunde. Aanvraagformulieren voor het STIR/SWOL programma zijn verkrijgbaar op bovenstaand adres.

Reductiebureau Economie

Het Reductiebureau Economie is geopend op dinsdag, woensdag en donderdag van 10.30-12.30 uur. Wij zoeken nog nieuwe bestuursleden. Wanneer je geïnteresseerd bent kun je gerust langskomen of contact opnemen met: Jillis 043-3671078, Karlijn 043-3478614, Anita 043-3219004, Caren 043-3644396. Bij geen gehoor kun je bellen naar Reductiebureau Economie: 043-3883781. **WIE DURFT?**

**Geneeskunde**

Voor kopij: R. le Doux, Fac.Bur. niveau
3, kamernr. 3226, UNS50, tel.
3881448, voor woensdag 12.00 uur.

Mededelingen Bureau Onderwijs**Data diploma-uitreikingen 1996**

woensdag 28 februari. Let op: datum is gewijzigd!! Doctoraal 14.00 uur, basisarts 15.30 uur.

woensdag 24 april: doctoraal 14.00 uur, basisarts 15.30 uur

woensdag 19 juni: doctoraal 14.00 uur, basisarts 15.30 uur

Plaats: St. Janskerk, Maastricht

Kliniekstage blok 1.6

Studenten die geen OV-jaarkaart hebben worden verzocht zich voor 1 maart a.s. te melden bij Bureau Onderwijs FdG, mw. I. Mesterom, i.v.m. de indeling van de kliniekstage. Bij de indeling van de kliniekstage is het **studie-adres** het uitgangspunt. Studenten die het **ouderlijk** adres als uitgangspunt willen, kunnen dit melden voor 1 maart a.s. bij mw. I. Mesterom.

Bloktoets FdG

Bloktoets 1.4 vrijdag 16 februari 09.00-11.00 uur Sporthal De Heeg

Bloktoets 4.4 vrijdag 16 februari 13.00-15.00 uur Sporthal De Heeg.

LET OP IN WELKE SPORTHAL U ZIJN MOET!

Vaardigheidstoets jaar 6 van 25 april en 26 april 1996

Zesdejaars studenten die deel willen nemen aan de vaardigheidstoets van 25 en 26 april 1996 kunnen zich tot uiterlijk **04 maart 1996** telefonisch aanmelden bij Margriet Broens of Chantal Schraven (tel. 3881514/1813). Na deze datum worden geen aanmeldingen meer aangenomen.

Bureau Internationale Betrekkingen**Oproep student vertegenwoordiging**

De werkgroep internationalisering FdG leidt al geruime tijd een sluimerend bestaan. Dit betekent overigens niet dat de FdG kwesties rond internationalisering onbelangrijk vindt. Integendeel. Met de recente benoeming van een afzonderlijke portefeuillehouder "Internationalisering" in het faculteitsbestuur (dr. A. Schmidt) wil het bestuur juist tot uitdrukking brengen dat er behoefte is aan stroomlijning en re-activering van allerlei zaken die met internationalisering te maken hebben.

Het is de bedoeling om daarvoor binnen de faculteit een infrastructuur op te bouwen die vergelijkbaar is met die van het onderzoek en het onderwijs. Dit betekent dat er naast een portefeuillehouder in het bestuur en een bureau BIB tevens een werkgroep actief zou moeten zijn bij het voorbereiden en uitvoeren van het beleid. De gedachten gaan uit naar een niet te grote werkgroep van geëngageerden uit de facultaire gemeenschap (2 per cluster), aangevuld met een student vertegenwoordiger, een vertegenwoordiger uit het BIB en de portefeuillehouder.

De concrete vraag aan studenten is derhalve: is iemand van de studenten geïnteresseerd om als student vertegenwoordiger te fungeren in deze werkgroep. Jullie schriftelijke reacties kunnen jullie richten aan Bureau Internationale Betrekkingen FdG, t.a.v. mw. Pauline Vluggen, UNS50.

Zin in een stukje buitenland ervaring in het volgende academisch jaar (96/97)? (bv in het kader van je wetenschapsstage blok 4.6/4.7). Kom dan eens langs tijdens de spreekuren van het Bureau Internationale Betrekkingen en LAAT JE VOORLICHTEN OVER DE VELE MOGELIJKHEDEN: elke dinsdag en vrijdag van 12.30-14.00 uur, elke donderdag van 10.00-11.00 uur, kamer 1.143 (nivo 1 t/o de onderwijsbalie), tel. 3881173.

Wil je naar Bristol (UK) in 96/97 meld je dan in ieder geval aan voor 1 april 1996 bij bovengenoemd bureau.

Project-studie-advisering FdG

Vanaf 1 januari 1996 is het project studie-advisering FdG van start gegaan. Tot studie-adviseurs zijn benoemd: Scheltus van Luijk (vakgroep O&O) en Marijke Perquin (vakgroep Huisartsgeneeskunde). Studenten kunnen bij hen terecht met alle mogelijke vragen en/of problemen die te maken hebben met de studie. Afspraken voor de spreekuren kunnen gemaakt worden bij de balie van Buro Onderwijs tijdens de openings-

Wie wil naast de studie als weekend-croupier in Holland Casino Valkenburg komen werken?



De Holland Casino's zijn de enige officiële casino's die ons land rijk is. Hetgeen betekent dat de gasten er uit zijn in een onbesproken en uiterst sfeervolle omgeving.

Maar ook dat er gewerkt wordt volgens strikte regels en procedures.

Voor Holland Casino Valkenburg zoeken wij wegens uitbreiding van het spelaanbod in de weekends

(negen) parttime croupiers voor de weekends (m/v)

die er als spelleider voor zorgen dat de gasten een onvergetelijke avond uit hebben. Als parttime croupier werkt u gemiddeld 8 dagen per rooster van vier weken en 5 uur per dienst.

De werktijden zijn op vrijdag, zaterdag en zondag van 20.00 tot 01.00 uur en op zondag van 15.00 tot 20.00 uur. De diensten worden ruim vantevoren ingepland door de bedrijfsleiding. Voor deze functie bieden wij een dienstverband voor de duur van een jaar aan. Dit dienstverband kan steeds met een jaar worden verlengd zolang de weekend-croupier studerende is.

Voor de juiste kandidaat bieden wij:

- een volledig door Holland Casino's georganiseerde opleiding
- een uitdagende en dynamische job in een sfeervolle omgeving
- goede primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden
- een goede gelegenheid om werkervaring in een bijzondere organisatie op te doen.

Wij vragen:

- een dienstverlenende instelling (liefst enige werkervaring die hierop wijst)
- goede sociale vaardigheden
- enige kennis van de moderne talen
- een representatief uiterlijk
- een flinke dosis enthousiasme en verantwoordelijkheidsgevoel
- leeftijd tussen 20 en 30 jaar

Is uw lichaamslengte tussen 1.63 m en 1.87 m en past u in ons profiel, dan kunt u tot en met 16 februari a.s. telefonisch contact opnemen met het secretariaat van de afdeling Personeel en Organisatie. Telefoonnummer: (043)-6015550, toestel 209.

De eerste 90 reflectanten krijgen een sollicitatieformulier toegestuurd en worden uitgenodigd voor een informatieve bijeenkomst die op zaterdagochtend, 24 februari a.s. zal worden gehouden.

Tempo-Team Uitzendbureau zoekt intercedenten (m/v)

- Ervaren genoeg om zaken te doen?
- Inventief genoeg om de markt te veroveren?
- Kenner genoeg om de juiste mensen te vinden?
- Verantwoordelijk genoeg om een eigen afdeling te runnen?
- Praktisch genoeg om uw eigen administratie te doen?
- Scherp genoeg om te anticiperen op vraag en aanbod?
- Geheugen genoeg om alles te onthouden over regels en wetten?
- Opgeruimd genoeg om bij dit alles ook nog te blijven lachen?
- Studeer je binnen afzienbare tijd af?
- Tussen de 24 en 32 jaar? Rijbewijs?
- Solist en teamspeler tegelijk?

Dan willen wij graag met u kennis maken. Kom maandag 12 februari as. naar onze sollicitanten-informatiebijeenkomst. Deze bijeenkomst is bedoeld om geïnteresseerden, geheel vrijblijvend, een indruk van het werk van onze intercedenten te geven.

Plaats : Novotel Maastricht
Adres : Sibemaweg 10
Postcode/plaats : 6227 AH Maastricht
Tijd : 17.30 uur tot 19.30 uur

uren. Ook kan telefonisch een afspraak worden gemaakt iedere dag (behalve woensdag) tussen 11.00 uur en 12.30 uur bij het secretariaat studie-advisering, tel.: 3881820.

Voor vragen die weinig tijd kosten is er op maandag, dinsdag en donderdag een inloopspreekuur (dus zonder afspraak) van 11.00 tot 12.00 uur op kamer 5.123 UNS 50.

Studentenfractie

De studentenfractie geneeskunde bestaat uit 9 leden die zitting hebben in het Faculteitsbestuur, het Dagelijks Bestuur onderwijs, de Faculteitsraad, de Opleidingscommissie en de Curriculumorganisatie. Binnen deze organen proberen zij de onderwijs- en studentbelangen binnen de faculteit te behartigen.

Iedere eerste woensdag van de maand houdt de SFG spreekuur van 12-14 uur in kamer 1.143. Je kunt er terecht voor vragen, klachten en ideeën over het onderwijs (bv examenregels, internationalisering, bibliotheek, coschappen etc.). Dus als je ergens mee zit, aarzel dan niet en kom langs. Je kunt ook een briefje in de brievenbus voor de balie Bureau Onderwijs doen.



Gezondheidswetenschappen

Voor kopij: D. Verheyen, Fac.Bur., niveau 1, kamernr. 1236, UNS50, tel. 3881739, voor woensdag 12.00 uur.

Cursus Solliciteren

In de periode maart/april 1996 zal er een sollicitatietraining van twee dagen worden georganiseerd voor ouderejaars studenten Gezondheidswetenschappen. De volgende onderdelen komen in de training aan bod:

- loopbaanplanning: wat voor soort werk wil ik?
 - zoeken van een advertentie en het maken van een advertentie-analyse
 - opstellen van een curriculum vitae en een sollicitatiebrief
 - voorbereiding van een sollicitatiegesprek en het voeren van een sollicitatiegesprek
- Richtlijnen en achtergrondinformatie m.b.t. deze 4 onderdelen staan beschreven in het boek 'Arbeidsmarktorientatie en Solliciteren' (1992) van M.L. Schreurs en J. Hommes.

Inschrijving: Vóór 13 februari a.s. Aanmelding d.m.v. van een inschrijfformulier, verkrijgbaar bij het secretariaat Vaardigheidsonderwijs GW, k. 5.403. Kosten training (incl. het boek van Schreurs/Hommes) fl. 40,-. N.B. De training 'Loopbaanontwikkeling' wordt in 1996 alléén aangeboden als onderdeel van het blok 'Gender en beroeps carrière' (3.72).

Stageplaats

Stageplaats voor student BW bij Bedrijfsgezondheidsdienst te Heerlen. Betreft onderzoek naar de incidentie en oorzakelijke factoren van rug- en nekklachten bij administratief personeel.

Plaats: Kerkrade/Heerlen gedurende 2e en 3e kwartaal van 1996. Nadere informatie: Fred Patelski, bedrijfsarts, RBB, Heerlen, tel: 045: 5710773

Stage Studenten MILIEUGEZONDHEIDKUNDE

Bij Philips Medical Systems in Eindhoven is men dringend op zoek naar een stagiaire die kan meehelpen bij het onderzoek van gezondheidsklachten van fabricage-medewerkers van magneetresonantie apparatuur. Voor verdere informatie, zie de stageklapper op het secretariaat van de vakgroep Gezondheidsrisico-analyse en Toxicologie (mw. A. Wijnen, 881097).

Blokkeuze 6e periode Propaedeuse

Propaedeusestudenten hebben onlangs hun keuze kunnen opgeven voor onder andere de 6e blokperiode. Naast de 3 aangeboden blokken 1.6.B, 1.6.M en 1.6.G kan echter ook worden gekozen voor het blok 1.6.MGK "Milieu en Gezondheid: introductie in Milieugezondheidkunde" (coördinator J. Kleinjans). Studenten die hun keuze willen wijzigen kunnen dit uiterlijk vóór 16 februari 1996 doorgeven aan Bureau Onderwijs.

Herkansing doctoraalblokken periode 1 en 2

Het overzicht van de doctoraalblokken van de 1e en 2e periode die op 26, 27 en 28 februari 1996 worden herkanst hangt op bij Bureau Onderwijs. Studenten die willen deelnemen aan de herkansing kunnen zich hiervoor uiterlijk tot 16 februari 1996 inschrijven in de klapper op de balie van Bureau Onderwijs. Blokken die niet in het rooster zijn opgenomen worden herkanst via de blokcoördinator (tenzij het blok reeds is herkanst).

Gezocht: GVO-studenten voor stage-plaatsen patiëntenvoorlichting

De Daniël den Hoek Kliniek in Rotterdam is gespecialiseerd in onderzoek bij kankerpatiënten. In de polikliniek is een aparte ruimte gecreëerd, speciaal voor patiëntenvoorlichting aan kankerpatiënten en hun naasten. In deze ruimte, de "Inloop" genaamd, wordt aandacht besteed aan Informatie, Lotgenotencontact en Opvang voor patiënten en hun naasten. De Daniël den Hoed Kliniek wil, in samenwerking met de Nederlandse Kankerbestrijding, onderzoek doen naar het functioneren van dit voorlichtingscentrum. In dit onderzoek zullen zowel patiënten als ook hulpverleners worden betrokken. Binnen dit project is ruimte voor 2 stagiaires. Bel voor meer informatie met Lilian Lechner, vakgroep GVO: 3882425, of kom even langs (kamer 1.081, P. Debeye plein 1).

Gezocht: GVO-student voor stage-onderzoek naar veilig zonnebank gebruik

Uit onderzoek is bekend dat zo'n 30% van de volwassen Nederlandse bevolking wel eens gebruik maakt van de zonnebank. Er is echter nog maar nauwelijks inzicht in de manier waarop mensen gebruik maken van de zonnebank en hoe men denkt over veiligheid en gezondheidsrisico's (bijvoorbeeld in relatie tot huidkanker). In samenwerking met de Nederlandse Kankerbestrijding zal er een determinantenstudie plaatsvinden naar het gebruik van de zonnebank. Voor de ontwikkeling en uitvoering van dit onderzoek zijn we op zoek naar een gemotiveerde GVO-student. Bel voor meer informatie met Lilian Lechner, vakgroep GVO: 3882425, of kom even langs (kamer 1.081, P. Debeye plein 1).

Stageplaatsen studenten Bewegingswetenschappen

Studenten BW gevraagd voor onderzoeken, zelfstandig uit te voeren, in het kader van een prospectief onderzoek naar de preventieve waarde van de podotherapeut voor de diabetische voet. Hogeschool Eindhoven, Opleiding Podotherapie.

1. deelonderzoek:
Onderwerp: Meten van Quality of life m.b.v. standaard vragenlijsten.
 2. pilotonderzoek:
Onderwerp: Het kwantitatief meten van voetdrukken met het EMED-systeem in vergelijking met de blauwdruk van een voet.
 3. pilotonderzoek:
Onderwerp: Het meten van Limited Joint Mobility van het grote teenwricht m.b.v. een eenvoudig meetinstrument.
- Duur: 6 maanden.
Aanvang: Zo spoedig mogelijk.
Informatie: Margreet van Putten (040-2605848) of Frans Verstappen (3881390).

High Five Health Promotion zoekt met spoed een stagiaire Bewegingswetenschappen voor een onderzoek in het St. Anna Ziekenhuis te Geldrop naar de resultaten van secundaire revalidatie-training. Belangrijk hierbij is tevens de relatie tussen de blessure en het weer hervatten van de werkzaamheden. Duur: bij voorkeur ten minste 6 maanden. Functie-eisen: student(e) BW met vooropleiding Fysiotherapie. Informatie: High Five Health Promotion b.v., Postbus 299, 5300 AG Zaltbommel, tel. 0418-516555, Peter Wolfhagen.



Rechtsgelerdheid

Voor kopij: A. Kessen, Bur.Onderwijs, Zwingelput 4, tel. 3883003, voor vrijdag 13.30 uur.

Openingstijden Onderwijsbalie BO

Maandag t/m vrijdag van 10.15-11.15 uur en van 14.15-15.15 uur. Op maandagavond is de balie ook geopend van 20.00-21.00 uur.

Balie gesloten

In de week van Carnaval zal de onderwijsbalie de hele week (21.02 t/m 23.02) gesloten zijn!

Verkrijgbaar aan de balie

Roosters en blokboeken AVONDopleiding blok 2 jaar 1 t/m 5. Roosters en blokboeken DAGopleiding blok 3 Nederlands en fiscaal recht.

Vanaf 01 februari: aanmeldingsformulieren blok 4 dagopleiding. Uiterste inleverdatum 29 februari.
Vanaf 05 februari: opsteltitels AVONDOPLEIDING. Inleverdatum: 17 april 1996.

Colleges

Voor data, locaties en tijden raadpleeg de roosters en/of informatieborden van de onderwijsbalie.

Voorlichting stages Nederlands recht 1996/1997

De studenten die in het studiejaar 1996/1997 een stage willen volgen dienen zich op te geven voor **10 maart 1996**.

De aanmeldingsformulieren met daarbij informatie over het facultaire stagebeleid zullen worden uitgereikt aan de balie van bureau onderwijs tegelijk met de aanmeldingsformulieren voor blok 4, in de periode van 1 t/m 29 februari.

Op **woensdag 28 februari** zal er een voorlichtingsbijeenkomst over stages plaatsvinden in de collegezaal van de Nieuwenhof van 11.00-13.00 uur.

Stagebureau Nederlands recht

Stageplaatsen aangeboden door instellingen:

* Nederlandse Organisatie van Jacht en Grondbeheer te Weert. Opdracht: statuten en regels van verschillende jachtverenigingen met elkaar vergelijken en advies uitbrengen over samengaan; eventueel scriptie-onderwerp.

* Gemeente Roerdalen. Opdracht: werkzaamheden met betrekking tot ABW.

Informatie Ellen de Krom, bureau Stages. Spreekuur maandag 13.00-14.30 uur, kamer 2204-OG.

Stagebureau Fiscaal recht: 3e jaars studenten fiscaal recht

Studenten fiscaal recht die volgend studiejaar in aanmerking willen komen voor een stage worden verzocht zich hiervoor op te geven d.m.v. een aanmeldingsformulier verkrijgbaar bij bureau stages, kamer 2215-OG.

De stage fiscaal recht is mogelijk indien men minimaal 10 blokken van het doctoraal fiscaal recht met een voldoende heeft afgerond, waaronder in ieder geval de blokken Belastingrecht voor particulieren, Belastingrecht voor ondernemingen en Fiscaal vennootschapsrecht.

Studenten die nadere inlichtingen wensen te verkrijgen, kunnen zich wenden tot het stagebureau fiscaal recht, spreekuur iedere woensdag van 10.00-11.00 uur. Zie voor meer informatie over de stages fiscaal recht de studiegids 1995-1996, blz. 126-127.

Opstellen ronde 13.11.1995

De opstellen met inleverdatum 13.11.1995 zullen nog 1 week aan de onderwijsbalie verkrijgbaar zijn. Hierna verdwijnen de opstellen naar het archief en is het niet meer mogelijk ze af te halen.

Wachlijst

In het faculteitsbestuur is besloten de procedure voor studenten van de wachlijst -vooralsnog tijdelijk- te veranderen. In het komende blok dienen studenten die op de wachlijst staan zich rechtstreeks tot een tutor te wenden als zij nog ingeroosterd willen worden. De tutor beslist zelf of hij/zij nog iemand kan/wil toelaten (met inachtneming van de bestaande regels over groepsgrootte). Na enkele blokperiodes zal deze nieuwe procedure geëvalueerd worden.

Practicum Onderhandelen

Aanmelden voor blok 4 Practicum Onderhandelen is nog mogelijk t/m 29 februari a.s.

BUREAU INTERNATIONALISERING

Openingstijden Bureau Internationalisering
Voor Nederlandse studenten, Erasmus, Tempus en Magister Iuris Communis studenten maandag- dinsdag- en donderdagochtend van 10.15-11.15 uur, kamer 0041, Nieuwenhof.

BEURZEN

Informatie over NACEE, European University Institute en VSB-beurzen verkrijgbaar bij Bureau Internationalisering.

STIR / SWOL 1995-1996

Studenten die in 1995-1996 een studieperiode (evt zomercursus) willen doorbrengen in het buitenland buiten het ERASMUS programma kunnen voor aanvraagformulieren en informatiesets terecht bij Erna Voncken. Aanvragen worden uitsluitend op de volgende data behandeld: 15 februari, 15 april, 15 juni 1996.

INFORMATIE VOOR ERTS- en ERASMUS-STUDENTEN

Voor ERTS-studenten en Erasmus-studenten die volgend jaar (1996/1997) naar het buitenland gaan wordt in het voorjaar maart/april a.s. een voorlichtingsbijeenkomst gehouden waar informatie gegeven wordt over partneruniversiteiten, vakkenaanbod, huisvesting etc. Verder worden dan de aanmeldingsformulieren uitgedeeld waarop je je voorkeur voor een buitenlandse universiteit kunt aangeven. Eerst worden de ERTS-studenten geplaatst en de overige plaatsen worden toegewezen aan Erasmus-studenten.

De voorlichtingsbijeenkomsten zullen t.z.t. worden aangekondigd in de Observant en via posters. Mocht je echter nu al vragen hebben dan kun je altijd tijdens de spreekuren terecht bij Bureau Internationalisering.

MASTER OF LAWS (LL.M.) 1996-1997

- Magister Iuris Communis Programme, Rijksuniversiteit Limburg, Faculteit der Rechtsgeleerdheid
- Graduate Studies in Law, University of Toronto, Faculty of Law
- LL.M. in German Law, Friedrich-Schiller-Universität Jena
- Postdoctoraal onderwijs en onderzoek op het gebied van rechtswetenschappen, politieke- en sociale wetenschappen, Europees Universitair Instituut te Florence
- International Asian Studies Programme 1996/1997, the Chinese University of Hong Kong
- International Trade Law Post-graduate Course, University Institute of European Studies Turin
- LL.M. in the American Legal System, Marshall Whyte School of Law of the College of William & Mary, Williamsburg, Virginia
- Postuniversitaire opleiding 'Leergang Buitenlandse Betrekkingen' (met beursmogelijkheid), Nederlands Instituut voor Internationale Betrekkingen "Clingendael"
- Studie en stage in Japan voor pas afgestudeerden, Ministerie van OC en W / Nuffic, met beurs
- International legal cooperation: A post-graduate program in international, european and comparative law, october 1996 - june 1997, Vrije Universiteit Brussel
- European Integration / Master of European Law, Universität des Saarlandes, Saarbrücken
- Diploma Courses, Centre of European Law, King's College London
- Engelstalige programma's in Europese en Internationale Betrekkingen en in Recht van de Europese Unie, Amsterdam School of International Relations, Amsterdam
- University Degree in European Studies, Université de Caen, France
- Master of Laws for Foreign Law Graduates, School of Law, University of Pittsburgh, Pennsylvania

Bevorderen van de doorstroming van vrouwen in obp-functies?

De Faculteit Gezondheidswetenschappen van de Rijksuniversiteit Limburg organiseert op 6 maart 1996 in Maastricht een

Symposium

Loopbaanproblematiek van vrouwen.

De mobiliteit van vrouwelijk personeel in ondersteunende en beheersfuncties.

Wat kun je er zelf aan doen?

Wat kan de universiteit er aan doen?

Informatie: 043 - 388 1452

Binnen de vakgroep Keel-, Neus- en Oorheelkunde van de Faculteit der Geneeskunde in het academisch ziekenhuis Maastricht is vacant de functie van

AGNIO Keel-, Neus- en Oorheelkunde voor 1.0 fte, voor een periode van 1 jaar; verlenging is mogelijk.

Functie-omschrijving:

De AGNIO Keel-, Neus- en Oorheelkunde is als zaalarts werkzaam bij de verpleegafdeling KNO (totaal 18 bedden) en draagt zorg voor de klinische patiënten.

Functie-eisen:

- Arts-diploma
- Affiniteit met het specialisme Keel-, Neus- en Oorheelkunde
- Ervaring en interesse in wetenschappelijk onderzoek
- Flexibele werkhouding en goed vermogen tot samenwerking

Salaris:

Afhankelijk van ervaring maximaal bruto fl. 5.989,- per maand (schaal 10).

Inlichtingen:

Inlichtingen kunnen worden ingewonnen bij het Hoofd van de Vakgroep Keel-, Neus- en Oorheelkunde, Prof. Dr. J.J. Manni, tel. 7585.

Zijn grote borsten mooier dan kleine?

Niets is lekkerder dan 's avonds bij thuiskomst op de bank neerploffen, het verstand op nul zetten en terwijl je je eten naar binnen propt naar Jerry Springer staren. Heerlijk! Het ene onderwerp nog stompzinniger dan het andere: "Ik trouw alleen met een maagd." "Ik wil dat mijn vrouw ophoudt met haar *striptease*-act." "Ik bedrieg mijn vriendin met haar moeder." "Zijn grote borsten mooier dan kleine?" De deelnemers vloeken, tieren en kwetteren dat het een lieve lust is, de presentator stookt het vuurtje af en toe eens goed op en het publiek roept om de vijf minuten "boe". Dit is genieten. Hoe meer ruzie, hoe liever. Of een flinke portie tranen, nog beter. Verlekkend griezelend verbaas je je over al die mensen die zich, voor het oog van miljoenen televisie kijkers, belachelijk zitten te maken en het niet eens in de gaten lijken te hebben.



Lekker onderuit en kijken maar (foto Nelis Tutkey)

En dan hebben we het nog niet eens gehad over Ricki Lake, *All you Need is Love*, *Het spijt me*, 06-11 weekend, *Het uur van de waarheid*, of Catherine. Een beetje behendig zappen en je valt van een emotionele ontboezeming in gruwelijk ongeluk, live gefilmd. De kijkcijfers rijzen de pan uit, dus we vinden het met zijn allen behoorlijk boeiend, al dat lief en leed. Waarom eigenlijk? Wat is er zo fijn aan het bekijken van andermans ellende? "Daar is nog niet echt onderzoek naar gedaan", wist Maarten Reesink, docent film- en televisiewetenschappen aan de Universiteit van Amsterdam. Hij was afgelopen dinsdagavond samen met Pieter Storms, programmamaker bij SBS6 en de tv-recensent van NRC-Handelsblad, Frits Abrahams, door Studium Generale uitgenodigd voor een avondje 'Lief en Leed'. Allemaal in het kader van de maandelijkse debat-cyclus *Het Hete Hangijzer*. "Maar gevoelens zijn ook een deel van de werkelijkheid", vervolgde Reesink. "Als je alleen de feiten van een gebeurtenis weergeeft, sla je iets over. Reality-tv haalt het emotionele aspect naar boven, mensen hebben daar behoefte aan." "Waarschijnlijk vinden de meeste mensen het interessant om te weten dat vervelende dingen je kunnen overkomen, en zijn ze tegelijkertijd dat het hen niet overkomt" opperde Frits Abrahams. Aan de hand van video-fragmenten babbelde de drie deskundigen vervolgens verder over al die *emo*- en *reality*-TV-programma's die de Nederlandse buis overspoelen. Wat er zo goed aan is: "Het kost tissues, je bent maanden kwijt om zo'n emotioneel item weer kwijt te raken", verzuchtte voorstander Reesink naar aanleiding van een stukje *All you Need is Love* (waarin de "meest kleeft momenten" achter elkaar geplakt waren, volgens gespreksleider Paul 't Lam) tevreden. "Vooral de talkshows dan" voegde de communicatiewetenschapper -typetje alternatieve student, heeft wel iets weg van schrijver Giphart- er nog aan toe. "Ik kan me beter identificeren met iemand die zijn vriendin kwijtraakt aan een ander ("ooh" klinkt het uit de zaal) dan iemand die een val van twintig meter overleefd heeft."

Wat er zo slecht aan is: "Het is verkitsching van het leven. Het is heel dramatisch, maar de kijkers moeten er alleen maar om lachen. Vals sentiment is het, zoals Ten Brink daar een samenvatting staat te geven van wat die mensen staan te voelen. De cameravoering, de muziek, het lijkt wel een slecht toneelstuk, nog erger dan het schilderij *Zigeunerinnetje met traan*, melodrama", fulmineerde tegenstander Frits Abrahams, de intellectuele gentleman. "Ik had *All you Need is Love* best zelf willen bedenken, het boeit, maar ik maak liever journalistieke programma's waarin iets wordt onthuld", hield Pieter Storms zich op de vlakte. Storms-doorrookte stem, rustig-is bij SBS6 verantwoordelijk voor een serie als *Breekijzer*, waarin hij kijkers van bureaucratische problemen probeert te verlossen met de camera als pressiemiddel. Verder is hij ook de man van *Fataal Moment*, een programma waarin mensen vertellen hoe een bepaalde gebeurtenis hun leven definitief heeft veranderd. Dat moet je geen *reality*-tv noemen, want dan wordt Storms een beetje boos. Hij wil niet op een hoop gooid worden met al die op sensatie beluste, oppervlakkige talkshows en series: "Ik maak alleen programma's die inhoud hebben. Bij mij mag een interview van acht, negen minuten twee draaidagen in beslag nemen. Ik wil de échte emotie te pakken krijgen. De term *reality*-tv is sowieso een dubbel opengetrapte serre-deur, want televisie is van zichzelf al *reality*." Daar heeft de heer Storms gelijk in, beamen de twee andere heren. "Maar wat zo gevaarlijk is aan al die programma's, is dat ze de werkelijkheid manipuleren. Je mag nooit argeloos naar de televisie kijken, want er wordt eindeloos geprobeerd om de waarheid te verdraaien" huivert Abrahams. En inderdaad, een fragmentje uit Jerry Springer *achter de schermen* bevestigt zijn kritiek: voordat het programma begint, worden de gasten nog eens flink tegen elkaar opgezet: "Fok je een beetje op, gooi alles eruit. Ik wil vuurwerk zien." Maar ach, zelfs Sonja Barend maakt zich schuldig aan een beetje sturende voorbereiding. Waar maakt Abrahams zich dan druk om? "Dat het van kwaad tot erger gaat. Het is je reinste zwendel. Er worden

zelfs al mensen ingehuurd om over hun zogenaamde problemen te vertellen." Inderdaad, weet Reesink te vertellen: "In Amerika zijn er zelfs uitzendbureaus waar je je in kan laten schrijven om je verhaal op televisie te vertellen. Als je je verhaal dat je vier keer door een marsmannetje verkracht bent kwijt wilt, kun je daar terecht." "Waar blijft de kwaliteit?", vraagt Frits Abrahams zich af. "Het gaat alleen nog maar om de kijkcijfers en het geld. Alsof er alleen een wet van de kassa bestaat. Dat is mijn bezwaar tegen mensen als Joop van den Ende" "Bij SBS 6 moeten programma's scoren", beaamt Storms droog. Moet daar de kwaliteit aan opgeofferd worden? Moet het Nederlandse publiek, dat zich nu en masse als een stel zombies zit te vergapen aan al die *emo* en *reality*, niet tegen zichzelf in bescherming worden genomen. "Ik heb jongeren gesproken die alleen nog maar naar de televisie kijken en nooit eens een krant lezen", klinkt het bezorgd uit de mond van de NRC-recensent. Nou, nou, mijnheer Abrahams, klinkt het uit de zaal, alsof die kinderen wel een dagblad zouden openslaan als de beeldbuis alleen maar ethisch en educatief verantwoorde kwaliteitsprogramma's zou uitzenden. Maar Abrahams maakt zich ook zorgen over het feit dat er een heel klein groepje invloedrijke mensen rondloopt in Nederland dat bepaalt wat er op de vaderlandse televisie te zien is. Programma's die moeten scoren dus. Namen? Huib Boermans, vroeger verantwoordelijk voor de successen van Margriet, Libelle en Nieuwe Revu, nu degene die RTL 4, RTL 5 en Veronica volstouwt met al die rotzooi. Berlusconi-praktijken. Zegt Abrahams. "Wij met zijn allen, vijftien miljoen Nederlanders, bepalen wat er op televisie komt", springt communicatiewetenschapper Reesink op. En dat denkt ook Storms: "Iedereen die van lekker eten houdt, verfoeit hamburgers van MacDonalds, maar toch eten we ze bij de honderdduizenden per dag. Ra ra, hoe kan dat? Is het publiek werkelijk zo debiel dat ze blijven kijken?"

Judith Kuijk

Agenda

- donderdag 8 februari
Al Stewart, country, Vrijthoftheater, 20.15
'Aimée en jaguar', toneel, try-out, Kruis van Bourgondië, 20.30
Marlboro Flashbacks: Ten Sharp, popmuziek, Grand Café Momus, Vrijthof 8, 22.00
- vrijdag 9 februari
'Motion-Emotion: het werk van Cesare Callaneo', lezing door Piet Kemp, Academie van Bouwkunst Maastricht, 19.00
'Evita', uitverkocht, Vrijthoftheater, 20.15
'Aimée en jaguar', toneel, première, Kruis van Bourgondië, 20.30
'Je au pluriel of het meervoudige ik', dans, Désirée Delauney, Lösstheater, 20.30
Open Podium, Theater Kumulus, 20.30
- zaterdag 10 februari
'Evita', uitverkocht, Vrijthoftheater, 20.15
'Aimée en jaguar', toneel, Kruis van Bourgondië, 20.30
- zondag 11 februari
Grand Café Concert, o.a. met Frans Theunisz, Beppie Kraft, Vrijthoftheater, 14.11
Kasteelkamerconcert, barokmuziek van Telemann, Defesche en Huygens, gezongen door Peter Kokkelmans, begeleid door luit, fluit en cello, Cultureel Café Vaesbartel, 14.30
Wouters & Mommers, dwarsluit en gitaar, COC Bogaardenstraat 43, 14.30
- maandag 12 februari
'Merveille de l'Europe: Le Canal Royal du Languedoc', lezing, Klevarie, 20.00
Opera-uitleg 'Madame Butterfly', Len van Schaik, Conservatorium, 20.00
- dinsdag 13 februari
Vastelaoveskonzèr, **LOS o.l.v. Pieter Jansen**, Vrijthoftheater, 20.11
'Aimée en jaguar', toneel, Kruis van Bourgondië, 20.30
- woensdag 14 februari
Ensemble Rotterdams Conservatorium, bewerkingen van Schönbergs' 3 Kleine Orchesterstücke en 'Kammersymphonie', Webern, Opus 6; Berg, filmmuziek 'Lulu', Conservatorium, 12.30
'Sprekend geen aap', lezing Midas Dekkers, Nieuwenhofzaal, 20.00
'Aimée en jaguar', toneel, Kruis van Bourgondië, 20.30
- Exposities
Jan Brinkman, schilderijen en gouaches, expositie georganiseerd door Ichthus in Mensa, Tongerstraat 53, t/m 8 maart
Kaale van Breda, wandkleden, Kamer van Koophandel, Maasboulevard 5, t/m 29 mrt. Ma t/m vr 8.30-16.00
Math van Kampen, beelden en bronzen, **André Wilhelmus**, Maastrichtse stadsgezichten, Galerie Artisant, Grote Gracht 43, t/m 17 feb. Di t/m za 13.30-17.30
Truus Nienhuis fotografeerde Jan Schoonhoven, n.a.v. tentoonstelling Schoonhoven in Bonnevanten, Galerie Wolfs, Hoogbrugstraat 69, t/m 29 febr. Opening 4 febr. Wo en vr 14.00-18.00; do 18.00-20.00; za 10.00-17.00
Bernard Visser, schilderijen en **Marti de Greef**, beelden, De Keerder Kunstkamer, Kerksir 10, Cadier en Keer, t/m 3 maart. Do t/m za 13.00-17.30
Willem de Kooning, sculpturen, t/m 2 juni; **Louise Bourgeois**, grafiek 1938-1993, t/m 14 april; **Sol Lewitt**, wand schilderij, t/m 1 september; **Paul Drissen**, t/m 16 mei; **Jan J. Schoonhoven**, reliëfs en tekeningen 1960-1990, t/m 14 april, Bonnevanten Museum. Di t/m za 11.00-17.00, tevens op feestdagen die op maandag vallen.
- Films - Speelweek 8 t/m 14 februari
FILMTHEATER LUMIÈRE, Bogaardenstraat 40b
Brief Encounter, 20.00
Tres Irmaos, 20.15, behalve maandag
El Patrullero, 22.00
Makarov, 22.15, behalve maandag
- CINEMA PALACE**, Wycker Brugstraat 1
Fair Game, dag. 18.30 en 21.30; vr t/m zo en wo ook 13.30, 16.00, 18.30 en 21.30 (beh. ma)
Pocahontas, (Ned.), vr t/m zo en wo 13.45
Babe, (Ned.), vr t/m zo en wo 13.45 en 16.00
Goldeneye, dag. 18.15 en 21.15 (beh. ma)
Dangerous Minds, dag. 18.30, 21.15; vr t/m zo en wo ook 16.00
Les Films du Paradis: 'KAOS', ma 20.15
Sneak Preview, ma 21.00
- PATHÉ MAASTRICHT**, Wilhelminasingel 3
Sudden Death, dag. (beh. za) 13.15, 16.00, 18.45 en 21.30; za 14.00, 17.00, 19.45 en 22.30
The Usual Suspects, dag. (beh. za) 13.15, 16.00, 18.45 en 21.30; za 14.00, 17.00, 19.45 en 22.30
Time COP, (Riksbios), dag. (beh. weekend) 12.45 en 15.30
Seven, dag. (beh. za) 18.30 en 21.30; za 19.45 en 22.30
The American president, dag. (beh. za, zo en wo) 13.15, 16.00, 18.45 en 21.30; za 19.45 en 22.30
Babe, (Ned.), za 14.00 en 17.00; zo en wo 13.15 en 16.00
Kids, dag. (beh. za) 13.15 en 21.30; za 14.00 en 22.30
Waiting to Exhale, dag. (beh. za) 15.30 en 18.15; za 16.30 en 19.30
To die for, dag. (beh. za) 13.15, 16.00, 18.45 en 21.30; za 14.00, 17.00, 19.45 en 22.30
- CINÉ-K**, Bernardusstraat 13
Zusje, dag. 21.00



Oesters, wijn en andere lekkernijen tijdens presentatie kookboek

Rilette en Sjiek zijn zeker geen Misverstant

Vijftien jaar geleden studeerde Robin Berben nog geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam. In de avonduren verdiende hij als kelner een centje bij. Na wat omzwervingen keerde hij uiteindelijk naar zijn Limburg terug, daar zwaait hij inmiddels al geruime tijd de pollepel in het Maastrichtse café Sjiek. Een paar van zijn recepten zijn in het zondag gepresenteerde luxe kookboek 'n Misverstant opgenomen. Het in dezelfde straat gelegen café Rilette viel de zelfde eer te beurt.

wordt nog versterkt door de uitneembare boodschappenlijstjes die bij ieder recept zitten. Zoals dat met relatie-geschenken gaat, ging ook dit keer de presentatie gepaard met oesters, wijn, zigeunermuziek en lekkernijen uit de keukens van Sjiek en Rilette. Om relaties (en de pers!) te verwennen. Een beetje publiciteit is nooit weg, en een gratis etentje al helemaal niet, gelijk oversteken dus. Publiciteit of niet, de aanwezigheid van twee Maastrichtse keukens in het boekje is een compliment. Ze bevinden zich in het gezelschap van een aantal sterren-restaurants en een ex-ster. Eén van de deelnemende restaurateurs leverde namelijk een jaar geleden zijn ster in bij de Franse bandenfabrikant. De Bossche eigenaar van 'n Misverstant wilde van de druk af die een onderscheiding in het rode boek met zich meebrengt. Hij veranderde toen ook van naam: *Bistrot 28*. 'n Misverstant leeft nu verder als kookboek. Sjiek en Rilette zullen, in tegenstelling tot

de vier andere restaurants, wel nooit een ster bemachtigen. Daarvoor is meer ruimte en een duurdere wijnkaart nodig. Om maar te zwijgen van de smetteloze damasten kleden die, om in aanmerking te komen voor een ster, over de tafels moeten liggen. Beide eetcafés hebben daar bewust niet voor gekozen. Hun keuken is goed en serieus, maar de aandacht gaat vooral uit naar het eten. Zeker bij café Sjiek is de filosofie om simpel maar degelijk voedsel op te dienen. Regionale gerechten als tütokesoep, (een bouillon van kervel), zoervlèes (een hachée van veulenpoulet) en bloedworst staan er op het menu. Robin Berben heeft op die manier na zijn studie toch nog gestalte kunnen geven aan zijn gevoel voor cultuurgeschiedenis. Daar is geen ster me te verdienen, maar dat er eer aan valt te behalen is nu wel gebleken.

Micha Wertheim



(Illustratie Sannie Straatman)

"Zondag hebben we met vier man de IJsselmeertocht gereden, van Enkhuizen naar Stavoren en terug. Een enorm spektakel: We namen vanuit Amsterdam de snelweg richting de Afsluitdijk. Bij de afslag naar Enkhuizen stond meteen al een enorme file. Er was geen doorkomen aan. Via een sluiproute kwamen we uiteindelijk toch bij Enkhuizen terecht. Wat we daar zagen ongelooflijk. Een hele mierenhoop op het ijs. Tot aan de horizon zag je alleen maar stipjes. Een lange rij mensen slingerde over het ijs. Ook lui met Friese doorlopers en priksleeën. Zelfs auto's op het ijs. Er schijnt ook een motor door het ijs te zijn gegaan."

Hemelhoog

mr Chris Ingelse, aio bij de vakgroep Internationaal en Europees recht

"Het was zo druk dat we niet eens een kaartje konden kopen. We zijn gewoon zo het ijs opgestapt. Het schaatsen ging erg lekker. Na één uur waren we al in Stavoren. Vijfentwintig kilometer. En dat terwijl het ijs enorm slecht was. Op zich was het heel dik en sterk, maar er zaten allemaal breuken in het ijs, en 'kistwerken', dat zijn ijsschotsen die tegen elkaar opwerken. Die steken dus ook omhoog. Daar moet je met zijn allen maar weer tegenop zien te klauteren. Voor je het weet lig je op je gezicht. Ik heb veel schaatsers onderuit zien gaan. Je moet goed op je voorganger letten, want als die voorover valt, heb je meteen een schaats in je scheenbeen. Je kunt er flinke vleeswonden aan overhouden. Eigenlijk kun je zo'n tocht het beste rijden met knie- en scheenbeschermers aan."

"Dat we al zo snel in Stavoren zouden zijn, hadden we niet verwacht. De hele dag lag nog voor ons en we wilden best nog wat schaatsen. We zijn de dijk over geklúnd en via meren en vaarten, de Morra, de Fluessen en de Luts, naar het Slotmeer en Balk gereden. Een stukje Elfstedentocht. Terwijl we in Balk stonden uit te rusten bij zo'n koek en zopie-tentje, vroegen mensen waar we vandaan kwamen. "Uit Enkhuizen." Ze waren erg verbaasd. Het is echt typisch als je op de schaats staat: iedereen begint gezellig tegen je aan te kleppen. Waar het ijs goed is, en zo. Het mooie van schaatsen is ook dat je met zo weinig instrumentarium, twee stukjes staal, zo snel kunt gaan. Je krijgt een prettige sensatie van snelheid als je met je neus in de wind zit. Je hoeft niets mee te sjouwen. Er zit niets aan je vast, behalve je rugzakje met survival-kit."

"Terug in Stavoren voor de terugtocht, zag het zwart van de ambulances en brandweerauto's. Helikopters zwermden rond. Er was een lichte paniekstemming. Ik was vrij gebroken: te snel begonnen en te diep gezeten. Dat is niet goed. Na een tijdje voel je dat behoorlijk in je rug en je benen, dat heb ik zondag wel geleerd. Ik had het in Balk al zwaar te moede, dus wat mij betreft konden we het best wat rustiger aandoen. Maar we mochten het ijs niet eens op! Dat was ook weer overdreven. We werden tegengehouden door van die officials in oranje pakjes: "Pak maar de trein terug." Dat is een treinreis van vijf uur! Eerst naar Leeuwarden, dan richting Meppel, om het IJsselmeer heen en via Amsterdam weer naar Enkhuizen. Daar stonden onze schoenen. We zijn dus, een paar honderd meter verder, weer 'illegaal' het ijs opgegaan voor de terugtocht."

"De terugweg was erg mooi. Een stuk rustiger. Het is toch iets bijzonders, zo'n zee die dichtvriest, waar je zomaar overheen kunt glijden. Het is een enorm groot gebied waar je anders nooit zou kunnen komen, tenzij met een bootje. Maar zo, vanaf het ijs, ziet het er in ieder geval heel anders uit dan normaal. Ergens stak een 2CV met zijn kont boven het ijs uit, het leek wel een vreemd schilderij. En dan de zon die laag komt te staan (een mooi clichébeeld) en nog af en toe door de wolken piept en over het ijs schijnt, terwijl het enige geluid dat je hoort het geschraap van je schaatsen is, prachtig!"

Judith Kuijk

Uitzonderingen bevestigen de regel. Normaal gesproken hadden wij u in deze rubriek niet lastig gevallen met schaatsperikelen, maar de massale belevenis van de Nederlandse folklore, zoals die afgelopen zondag plaatsvond tijdens de IJsselmeertocht, wilden wij u niet onthouden. Over bevroren water dat net zo indrukwekkend is als het mooiste schilderij.

Kruis van Bourgondië speelt 'Aimée en Jaguar'

„Weet je nog hoe gelukkig en dwaas we waren?"

Het is een zonnige dag, de eenentwintigste augustus 1944. Lilly Wust en haar vriendin Felice Schragenheim dobberen op hun rug in het water. Ze genieten van de ongewone stilte en van elkaar. Op het strand maken ze met de zelfontspanner wat foto's. De eerste nog braaf naast elkaar staand, de tweede zoenend. Pas na de oorlog zullen deze kiekjes worden ontwikkeld. Het zijn de laatste foto's die van hen samen zijn gemaakt.

Lang na de oorlog vertelt de tachtigjarige Lilly aan journaliste Erica Fischer over de liefde van haar leven. Het is een liefde die geen tijd heeft gehad te verwelken. Een spannende en gepassioneerde liefde van Duitse, getrouwd met een Nazi, voor de Joodse Felice. De laatste foto's en de liefdesbrieven van Felice, die ze ondertekende met 'Jaguar', kleuren de herinneringen van de oude vrouw. Deze herinneringen vormen de basis voor Fischers boek 'Aimée & Jaguar'. De journaliste laat echter niet alleen het verhaal van Lilly horen. Maar bijvoorbeeld ook dat van haar zoon Bernd, vriendin Inge Wolf en huisgenote Lola Sturmova. Hun herinneringen geven een andere kijk op de werkelijkheid. Zo lijkt in de visie van Bernd de oorlog enkel een spannende tijd, als uit een jongensboek. Het relaas van Inge Wolf doet vermoeden dat de liefde tussen de twee vrouwen niet zo gespeend van eigenbelang was, als Lilly doet voorkomen. En de bange Lola Sturmova trekt de geschiedenis naar zich toe en portretteert zichzelf als heldin. Kiek Wieshaupt, docente aan de toneelacademie Maastricht, bewerkte Fischers boek voor het Kruis van Bourgondië. Het verhaal wordt door de vier spelers aan het publiek verteld. Ingrid van der Lecq is Felice, zelfs fysiek is de gelijkenis treffend. Rafaëla van der



Liefde die niet de tijd kreeg om te verwelken (foto Nelis Tutkey)

Meulen speelt Lilly.

De twee mannelijke acteurs, Joost Demmers en Erik de Vries, nemen ieder drie personages voor hun rekening. Ze zien eruit als keurige heren in bandplooibroek. Abrupt wisselen ze van rol, wat vooral in het begin verwarrend werkt. Vreemdend is het als de mannen vrouwenrollen voor hun rekening nemen. Enkel aan hun vet aangezette gebaren en woordgebruik, die zorgen dat er af en toe best wel wat valt te lachen, is duidelijk welke rol ze spelen.

De monologen vullen elkaar aan en spreken elkaar tegen. Vloeiend gaan ze over in situatieschetsen. Deze worden afgewisseld met opsommingen van de maatregelen tegen de Joden, of de in het Duits voorgedragen gedichten van Jaguar aan Aimée. Soms klinken de stemmen door elkaar heen. De serieusheid afgewisseld met speelse naïviteit ontroert.

Veel blijft onbesproken. Maar het is juist dat onuitgesproken en de tegenstrijdigheid van de verschillende vertellingen die regisseuse Wieshaupt zo aantrok in de geschiedenis. Geboren in 1947 kent ze

de Tweede Wereldoorlog enkel uit de mond van anderen: "Volwassenen vertellen halve verhalen, vol stiltes. Niets is zo fascinerend als dat wat niet wordt verteld".

Ook wat wel wordt verteld en niet zichtbaar is kan boeiend zijn. Dit blijkt vooral uit de liefdesscène waarbij Rafaëla van der Meulen en Ingrid van der Lecq vlak bij elkaar staan, elkaar aanstaren en vertellen hoe ze de liefde bedrijven. De vonken gebeurt wordt aan de fantasie van de toeschouwer overgelaten. Evenals het einde waarin de jonge Lilly de brieven van Felice, die inmiddels is opgepakt, doorleest. Lilly: "Weet je nog, hoe gelukkig en dwaas we waren, weet je nog..." Dan gaat het licht uit.

Tineke Oosterloo

'Aimée en Jaguar' is nog te zien 9, 10, 13 t/m 15, 28, 29 februari, 1 en 2 maart om 20.30 in Het Kruis van Bourgondië. Prijs f12,50, cjp f10,-



Proletenvliegen

Ik voel mij inmiddels, zeker dankzij de welwillende financiële ondersteuning door de Rijksuniversiteit Limburg, een hele wereldreiziger. Ik weet inmiddels hoe ik de wachttijden in business lounges en bij slurven zinvol kan doorbrengen. Ik heb een oordeel over, meest Europese, vliegvelden. Was Heathrow bijvoorbeeld jarenlang het grootste mogelijke brok ellende (vooral als het om overstappen tussen verschillende terminals ging), ik kan U thans melden dat de boel verbeterd is. Een echte Quarterpounder van McDonalds behoort nu tot de moderne mogelijkheden!

Ook over de vliegmaatschappijen heb ik een, al dan niet gefundeerd oordeel. Sabena: Such A Bad Experience - Never Again. En hoewel ik een frekwente vlieger bij de KLM doe opgaan is onze nationale trots niet mijn favoriet, de Royal Dutch scoort ondanks dat toch in het hoogste percentiel.

KLM is grootaandeelhouder in twee andere Nederlandse vliegclubs: Transavia en Martinair. Toen ik dus onlangs eens aan een vakantie toe was aarzde ik niet bij de vader van een ex-vriendin van de kroonprins te boeken. Maar godmiljäär, wat een gore kolerebende bij Martinair!

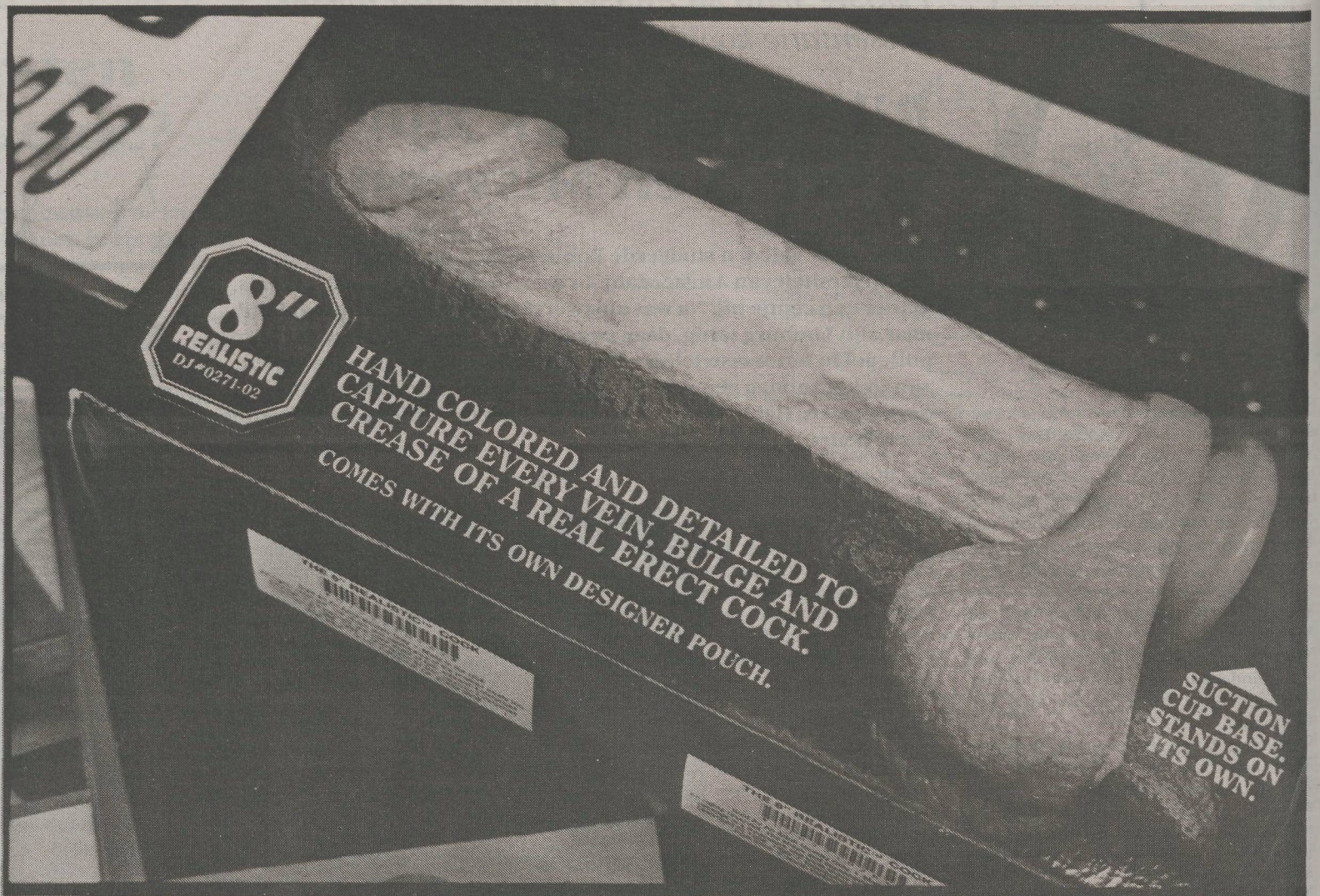
"Cabin crew: yellow door selectors to automatic" of "arm slidebars" roept de piloot voordat het tuig opstijgt. Bij een professionele "carrier" staat dan de crew reeds in positie om aan hendels te trekken danwel op knopjes te douwen. De rood opgetuigde slettebakken van Martinair speelden het alle zes keer dat ik op mijn vlucht dergelijke commando's hoorde klaar om slonzig te staan kwekken. "Oei! Heeft-ie het al gezegd?" hoorde ik de kluetersnaveltjes in de pantry elkaar ondervragen. Er werd dus maar min of meer op de tast aan hendels en knoppen gezuweld. Zoets geeft een lekker veilig gevoel; als bij BLM of MALEV, waar als extra bonus de maaltijden bijna uit zichzelf vanuit de keukentjes naar je toekritipen. Toch heeft niet het amateurisme of het algehele gevoel dat bij Martinair kosten en moeite gespaard worden om de passagier koest te houden (betalen voor consumpties, voor hoofdtelefoons, voor een glimlach van de flight attendant) bij mij de grootste weerzin tegen de Nederlandse Babyflot-kloon opgewekt. Nee, ronduit weerzinwekkend was het soort mensen dat kennelijk met Martinair vliegt. Klaarlijklijke voetbalteams uit de achtste onderklasse West, achterlijke vette kerels met matjes in de nek die de handbagage volgestouwd hebben met sixpacks Amstelbier. Gierende viswijven die normalerwijze hun stee hebben onder een willekeurige stoepiegel met de pissebedden, regenwormen en wat voor lagere levensvormen er zoal nog voorkomen.

Op de heenvlucht was ik gode-zij-geprezen zodanig uitgepit van het universitaire gedoe dat ik grotendeels door de luidruchtige dommigheid heensliep.

Maar bij de terugweg, in een drommende rij voor de douane op Phuket International Airport: een kudde ranzige labbekakken, de schrielse schrompelpik nauwelijks verholten als een malafide subtropische wurm in het onsmakelijke slobbertrilobal. De vrouwen, die overigens - zeker voor hun leeftijd - goed in de verf zitten, dragen banaal goud op de verschroeiende huid.

(vervolgt)

Eva



Exemplaar uit seksboetiek (foto Nelis Tutkey)

De nieuwe sexuele revolutie: 'Meer cascoruimtes!'

Het Nieuwe Meer bij Amsterdam. Een mooie plas aan de rand van de stad, met een aardige groenstrook er langs waar het prettig wandelen was. Paadjes, bosjes, grasveldjes, alles dus. We hebben het over de late jaren zeventig. Het was er redelijk stil, op wat geruis na van de snelweg naar Den Haag, die verderop lag. De honden konden er flink de poten strekken en je kon er met een gerust hart je kinderen en je schoonmoeder mee naar toe nemen. Zo rond 1980 begon dat te veranderen. Soms verdwenen de honden blaffend in de bosjes. Niet omdat ze een konijn in de neus kregen, maar omdat ze werden opgeschrikt door een man. Die zich op zijn beurt ook weer te barsten schrok. Wat deed die man daar?

BERICHT UIT MAASTRICHT

Dat werd al snel duidelijk toen er meer mannen begonnen te komen. En het werd mij definitief zonneklaar toen ik eens, op een warme zomerdag, niet ver van het wandelpaadjie twee goeddeels blote heren ontwaarde van wie de een gestrekt op zijn rug lag en de ander er geknield naast zat, ondertussen pompende bewegingen makend met zijn rechterarm. Van enige ontsteltenis dat ze betrapt waren leek geen sprake, integendeel: de zittende man keek me strijdlustig aan, en ook het pompritte ondervond geen merkbare hapering. Het Nieuwe Meer veranderde in hoog tempo in een cruise-area voor homo's. Ach, een ramp was dat allemaal niet, ofschoon de sfeer er nogal onrustig op werd met al dat geritsel tussen de struiken. Het werd pas echt onaangenaam toen potenrammers er lucht van kregen en hun werkterrein met graagte van het Vondelpark naar dit nieuwe lustoord verlegden. De wandelingen werden minder frequent, een verhuizing deed de rest, en per '83 was het Nieuwe Meer voor mij een afgesloten hoofdstuk.

Tot ik afgelopen dinsdagavond werd ingelicht over de jongste ontwikkelingen in het gebied. Het gebeurde in boekhandel Arcadia aan de Bredestraat. De winkel biedt niet alleen boeken maar in het achterste gedeelte tevens ruimte aan culturele activiteiten. Het was er koud, maar dat zou tijdens de lezing wellicht veranderen. Onder de pakkende titel 'Hoe staat het met de sex?' en de zo mogelijk nog pakkender ondertitel 'Op weg naar een volgende sexuele revolutie' stond er deze avond een spreker geprogrammeerd. De organisatie was in de gezamenlijke handen van de studentenvereniging van CWS, Orakel, en Tafelstraat 13.

De spreker was Gert Hekma, een nicht uit de Amsterdamse grachtengordel (zo stelde hij zich voor) met een stevig Gronings accent; antropoloog, en werkzaam bij het Instituut voor Homostudies van de Universiteit van Amsterdam. Hekma had nieuws over het Nieuwe Meer. Het gebied blijkt in een bestemmingsplan te zijn opgenomen, dat nodig was omdat de plek, tussen stad en Schiphol, anders snel ten prooi zou vallen aan projectontwikkelaars. Wat deden de Amsterdamse homo-organisaties toen het bestemmingsplan ter discussie stond? Ze eisten dat hun cruiserrein als zodanig in het plan werd opgenomen. Dat zou de enige manier zijn om deze unieke bestemming te redden. Wij homo's, zegt Hekma, raken immers steeds meer ontmoetingsplaatsen kwijt. Vroeger konden we nog van pisbak naar pisbak, vervolgens werden we verbannen naar terreintjes langs de autoweg, straks moeten we nog naar België of Duitsland. Een grapje natuurlijk.

Maar de actie mislukte, althans gedeeltelijk: het terrein wordt niet bebouwd, maar wordt ook geen nichtenbosje. Als compromis is voor een algemene recreatiefunctie gekozen. Waarom vertelde Hekma dit? Het was een onderdeel van zijn warme pleidooi voor meer openbare sex in Nederland. Waarbij

de heterowereld nog een voorbeeld kan nemen aan de homo's, vond hij. Er is namelijk heel wat mis met onze sexualiteit. De eerste sexuele revolutie, die van pakweg 1970, heeft de moraal wat losser gemaakt, maar toen kwam de zaak tot stilstand. Zeker, we zijn schijnbaar heel tolerant. Op tv krijg je talkshows te zien over alle mogelijke sexuele varianten. Maar ons gedrag steekt daar schril bij af, vindt Hekma. Onderzoek wijst uit dat de meeste mensen monogaam leven, "nou ja, jullie, studenten van rond de twintig willen nog wel eens wisselende partners hebben" (het overwegend uit vrouwelijke studenten bestaande publiek gniffelt) "maar zodra de ware gevonden is wordt men monogaam."

Kortom, de moraal mag progressief zijn, de praktijk hinkt daar behoorlijk achteraan. Bij de hetero's, bij de lesbo's ook. Behalve bij de homomannen. Nee, niet "die trouwe homostelletjes in een doorzonwoning in Almere, die dus niet", maar bij de wat avontuurlijker types. Die hebben uitgevonden dat je sex, vriendschap en liefde heel goed kunt scheiden. Sterker nog, dat dat ook aanbevelenswaardig is. Want historisch gezien is de koppeling tussen liefde en sex recent, iets van de Romantiek. De combinatie is bovendien slecht voor beide. Hekma wist een mooie formulering, die hij later nog eens trots herhaalde: "Het is beter als de liefde niet wordt blootgesteld aan de capriolen van het sexuele verlangen."

Dan vermijdt je in ieder geval het probleem van al die getrouwde stellen die zich na verloop van tijd kapot vervelen in bed. En je voorkomt het verschijnsel dat de 40+ mannen van hun vrouw afmoeten omdat ze het met een jong blondje willen doen.

Trouwens, de combinatie van liefde en sex is ook zo funest omdat het bijna uitgesloten is dat je eigen sexuele voorkeur precies overeenkomt met de kenmerken van je liefdespartner. Stel dat je vooral van grote borsten houdt en je vriendin heeft kleintjes? Of dat je het liefst oraal actief bent? Slechts 20% van de bevolking vindt dat interessant, dus "als je random gaat mixen is de kans dat je een gelijkgestemde partner tegenkomt vier procent!"

Sex moet uit het verdomhoekje, sex moet in het openbaar. Niet dat we allemaal in het openbaar moeten gaan neuken, dat nou ook weer niet, maar er moet wel meer ruimte zijn voor "tekenen van sexualiteit".

Verandert er al iets? Hekma ziet twee trends. De ene is een conservatieve, het gezinsdenken van het CDA bijvoorbeeld. Daartegenover staan de eerste tekenen van de nieuwe sexbeleving zoals hij die voorstaat. Hier in Maastricht heb je het nog niet, maar in Amsterdam, in Londen, daar gebeurt het: kinky parties, perve parties, sexfeesten dus. Dat hebben we nodig. En daar moet ook een infrastructuur voor komen. "Meer cascoruimtes", roept Hekma. "Meer wát?", roept het publiek. Cascoruimtes, kale ruimtes waar je mee kan doen wat je wilt.

Na de pauze lijkt het publiek niet erg overtuigd. Vooral het vrouwelijke deel vraagt zich af hoe dat allemaal moet als je sex van liefde, van relaties dus, loskoppelt. Een meisje weet zeker dat ze dat absoluut niet zou kunnen, bovendien wordt het dan allemaal zo eenzaam. En heeft Hekma wel aan mensen met kinderen gedacht? Moet je die ook loskoppelen? Dan wordt het knap ingewikkeld. Men is ook niet zo gecharmeerd van de gedachte dat je straks met je kindertjes door het park loopt om daar geconfronteerd te worden met homo's of hetero's, maakt niet uit, die Hekma's nieuwe sexuele ruimte willen beleven. Want daar vraag je dus niet om.

Maar Hekma is volstrekt niet ondersteboven van alle tegenwerpingen. Dat hij het promiscue leefmodel van een bepaalde categorie mannelijke homo's tot maat der dingen verklaart; het deert hem niet. En als mensen gekwetst worden, of overlast ondervinden, "zit dat in hun koppen." Hoe zullen we dat eens noemen? Een male chauvinist nicht?

Wammes Bos